GENERALINĖS ADVOKATĖS
LAILA MEDINA IŠVADA,
pateikta 2025 m. gruodžio 4 d.[1]

Byla C-528/24 [*Boothnesse*][i]

LQ,
NT,
RM,
dalyvaujant
Minister for Justice and Equality

(*Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas – Trečios dalies VII antraštinė dalis – Asmens perdavimas Jungtinei Karalystei siekiant baudžiamojo persekiojimo – 604 straipsnio c punktas ir 625 straipsnis – Galimas baudžiamasis persekiojimas už kitus nusikaltimus – Specialioji taisyklė – Sąvoka „ne ta nusikalstama veika, dėl kurios tas asmuo yra perduotas“ – Nepagarba teismui – Civilinė nepagarba – Šešių mėnesių laisvės atėmimas – Laisvės atėmimas – Savarankiška sąvoka – Galimybė teisme remtis specialiąja taisykle – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 6, 47 straipsniai ir 49 straipsnio 1 dalis – Veiksminga teisminė gynyba – Bausmių teisėtumo ir nuspėjamumo principas – Išduodančiosios valstybės teiktinos papildomos garantijos“

I. Įvadas

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo[2] (toliau – PBS), siejamo su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47, 48 ir 49 straipsniais, išaiškinimo.

[1] Originalo kalba: anglų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

[2] OL L 149, 2021, p. 10.

2. PBS 625 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta specialioji taisyklė [3], kuri yra pagrindinė ekstradicijos ir perdavimo teisės garantija; toje nuostatoje nurodyta, kad, išskyrus tam tikrus atvejus, negalima vykdyti perduoto asmens baudžiamojo persekiojimo, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios tas asmuo yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą.

3. Ši byla susijusi su trijų arešto orderių, kuriuos pagal PBS išdavė Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės teismas, vykdymo procedūra. Tais orderiais siekiama, kad trys asmenys – LQ, NT ir RM – būtų perduoti Jungtinei Karalystei ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn už nusikalstamas veikas, susijusias su sukčiavimu. Šie asmenys nesutinka būti perduoti ir teigia, kad taip būtų pažeista PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialioji taisyklė, nes jie turėtų atlikti šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmę už civilinę nepagarbą teismui, nes nevykdė Jungtinės Karalystės teismo priimtų nutarčių areštuoti jų turtą. Kadangi civilinė nepagarba teismui nėra nusikalstama veika Jungtinėje Karalystėje, ji nėra įtraukta į arešto orderį siekiant perduoti.

4. Šiomis aplinkybėmis byloje kyla PBS trečios dalies VII antraštinės dalies nuostatų, visų pirma jo 625 straipsnio 2 dalies, aiškinimo klausimas, kai pagal perduoti asmenis prašančios valstybės (toliau – išduodančioji valstybė) teisę veiksmai, dėl kurių atimama laisvė, nelaikomi nusikalstama veika. Teisingumo Teismas turi nuspręsti, ar reikia išaiškinti sąvoką „ne ta nusikalstama veika, dėl kurios tas asmuo yra perduotas“.

5. Šioje byloje išryškinamas klausimas, ar specialioji taisyklė turi būti laikoma vykdytina privataus asmens teise, o ne tarpvyriausybine valstybių norma [4].

II. Teisinis pagrindas

A. PBS

6. PBS 4 straipsnio „Tarptautinė viešoji teisė“ 1 dalyje numatyta:

„Šio Susitarimo ir visų papildomųjų susitarimų nuostatos aiškinamos vadovaujantis geros valios principu, atsižvelgiant į jų įprastinę reikšmę jų kontekste ir atsižvelgiant į susitarimo objektą bei tikslą pagal paprotines tarptautinės viešosios teisės aiškinimo taisykles, įskaitant 1969 m. gegužės 23 d. Vienoje sudarytoje Vienos konvencijoje dėl tarptautinių sutarčių teisės [toliau – Vienos konvencija] [5] kodifikuotas taisykles.“

7. PBS 524 straipsnyje „Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsauga“ nustatyta:

„1. Šioje dalyje numatytas bendradarbiavimas grindžiamas ilgalaike Šalių ir valstybių narių pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir asmenų pagrindinių teisių ir laisvių, įskaitant nustatytąsias Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje[, priimtoje 1948 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje,] ir [Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos

[3] Taip pat vadinama specialiosios taisyklės principu arba doktrina.

[4] Šiuo klausimu žr. Tinsley, A., „Specialty: Arresting an elusive „right“ in European extradition law“, *New Journal of European Criminal Law*“, vol. 12, 1-asis leid., 2020, p. 23–35. https://doi.org/10.1177/2032284420976994.

[5] Pasirašyta 1969 m. gegužės 23 d. Vienoje, *Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 1155 t., p. 331.

konvencijoje (EŽTK) [6]], apsaugai ir toje konvencijoje nustatytų teisių ir laisvių įgyvendinimo šalies viduje svarba.

2. Nė viena šios dalies nuostata nekeičiama pareiga gerbti pagrindines teises ir teisės principus, įtvirtintus visų pirma [EŽTK], o [Europos] Sąjungos ir jos valstybių narių atveju – [Chartijoje].“

8. PBS 599 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Arešto orderis gali būti išduodamas dėl veikų, už kurias pagal arešto orderį išduodančios valstybės teisę baudžiama laisvės atėmimo bausme arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas – bent 12 mėnesių, arba tais atvejais, kai bausmė jau paskirta ar sprendimas dėl įkalinimo priimtas, – bent keturi mėnesiai.

2. Nedarant poveikio 3 ir 4 dalims, perdavimas vykdomas su sąlyga, kad veikos, dėl kurių išduotas arešto orderis, yra laikomos nusikalstamomis veikomis pagal vykdančiosios valstybės teisę, nepaisant veikos sudėties ar apibūdinimo.“

9. PBS 604 straipsnio c punkte nustatyta:

„Vykdančiajai teisminei institucijai vykdant arešto orderį gali būti taikomos šios garantijos:

<...>

c) jei yra pagrįstų priežasčių manyti, kad yra realus pavojus prašomo perduoti asmens pagrindinių teisių apsaugai, vykdančioji teisminė institucija, prieš nuspręsdama, ar vykdyti arešto orderį, atitinkamai gali reikalauti papildomų garantijų dėl elgesio su prašomu perduoti asmeniu po jo perdavimo.“

10. PBS 611 straipsnyje numatyta:

„1. Jei suimtas asmuo nurodo, kad jis sutinka būti perduotas, tas sutikimas ir, jei tinkama, aiškus teisės į 625 straipsnio 2 dalyje minimą specialiąją taisyklę atsisakymas turi būti duodamas vykdančiajai teisminei institucijai pagal vykdančiosios valstybės vidaus teisę.

2. Kiekviena valstybė priima priemones, kurios yra būtinos siekiant užtikrinti, kad sutikimas ir, kai tinkama, 1 dalyje nurodytas atsisakymas būtų duodami taip, kad būtų aišku, jog atitinkamas asmuo juos duoda savanoriškai ir visiškai suvokdamas pasekmes. Tuo tikslu prašomam perduoti asmeniui suteikiama teisė turėti advokatą.

<…>“

11. PBS 613 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Jei vykdančioji teisminė institucija mano, kad išduodančiosios valstybės perduotos informacijos nepakanka sprendimui dėl perdavimo priimti, ji paprašo, kad būtina papildoma informacija, visų pirma susijusi su 597 straipsniu, 600–602 straipsniais, 604 ir 606 straipsniais, būtų pateikta skubos tvarka, ir gali nustatyti jos gavimo terminus. <...>“

[6] Pasirašyta 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje.

12. PBS 625 straipsnyje „Galimas baudžiamasis persekiojimas už kitas nusikalstamas veikas“ nustatyta:

„1. Tiek Jungtinė Karalystė, tiek Sąjunga bet kurios iš savo valstybių narių vardu gali Specialiajam teisėsaugos ir teisminio bendradarbiavimo komitetui [(toliau – Specialusis komitetas)] pranešti, kad santykiuose su kitomis valstybėmis, kurioms taikomas tas pats pranešimas, leidimas patraukti baudžiamojon atsakomybėn, nuteisti ar įkalinti asmenį, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę ar sprendimą dėl įkalinimo už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą, dėl kurios tas asmuo yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą, yra laikomas duotu, jei kuriuo nors konkrečiu atveju vykdančioji teisminė institucija savo sprendime dėl perdavimo nenurodo kitaip.

2. Išskyrus 1 ir 3 dalyse nurodytus atvejus, negalima vykdyti perduoto asmens baudžiamojo persekiojimo, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios tas asmuo yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą.

3. Šio straipsnio 2 dalis netaikoma šiais atvejais:

<...>

b) nusikalstama veika nebaudžiama laisvės atėmimu arba įkalinimu;

<...>

d) asmeniui galėtų būti skiriama bauda arba taikoma priemonė, nesusijusi su laisvės atėmimu, ypač piniginė bauda arba piniginę baudą pakeičianti priemonė, net tais atvejais, kai bausmė arba priemonė gali apriboti to asmens asmeninę laisvę;

e) asmuo sutiko būti perduotas – kai tinkama, tuo pat metu, kai jis atsisakė specialiosios taisyklės pagal 611 straipsnį;

f) asmuo po jo perdavimo aiškiai atsisakė teisės į specialiąją taisyklę, susijusią su konkrečiomis nusikalstamomis veikomis prieš to asmens perdavimą; atsisakymas turi būti pareiškiamas išduodančiosios valstybės kompetentingai teisminei institucijai ir registruojamas pagal tos valstybės vidaus teisę; atsisakymas turi būti parengiamas taip, kad būtų aišku, jog atitinkamas asmuo jį davė jį savanoriškai ir visiškai suvokdamas pasekmes; tuo tikslu asmeniui suteikiama teisė turėti advokatą; ir

g) asmenį perdavusi vykdančioji teisminė institucija duoda savo sutikimą pagal šio straipsnio 4 dalį.

4. Prašymas duoti sutikimą pateikiamas vykdančiajai teisminei institucijai kartu pateikiant 606 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją ir 606 straipsnio 2 dalyje nurodytą vertimą. Sutikimas duodamas, jei dėl tos pačios nusikalstamos veikos, dėl kurios prašoma sutikimo, taikomas perdavimas pagal šios antraštinės dalies nuostatas. Sutikimą atsisakoma duoti remiantis 600 straipsnyje nurodytais pagrindais, o kitais atvejais – jį gali būti atsisakoma duoti tik 601 straipsnyje arba 602 straipsnio 2 dalyje ir 603 straipsnio 2 dalyje nurodytais pagrindais. Sprendimas priimamas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo prašymo gavimo. 604 straipsnyje nurodytais atvejais išduodančioji valstybė privalo suteikti tame straipsnyje numatytas garantijas.“

B. Airijos teisė

13. PBS nustatyta perdavimo procedūra Airijos teisėje numatyta ir įgyvendinta *European Arrest Warrant Act 2003* (2003 m. Europos arešto orderio įstatymas), jo 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, atsižvelgdamas į šį straipsnį, Aukštasis teismas privalo atsisakyti perduoti asmenį pagal šį įstatymą, jei įsitikina, kad išduodančiosios valstybės teisėje nenumatyta, kad dėl nusikalstamos veikos prieš asmenį, kuris jai perduodamas pagal atitinkamą arešto orderį, nebus pradėtas baudžiamasis procesas, jis nebus nuteistas ar suimtas siekiant įvykdyti bausmę ar sprendimą dėl įkalinimo arba kitaip atimta jo laisvė ir kad dėl nusikalstamos veikos prieš asmenį bus pradėtas baudžiamasis procesas, jis bus nuteistas ar suimtas siekiant įvykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo ar atimta jo laisvė.

III. Ginčas pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai

14. Apeliantams LQ, NT ir RM Jungtinėje Karalystėje iškelta baudžiamoji byla dėl sukčiavimo, kurį jie kaltinami vykdę kaip bendrovės bendraturčiai ir vadovai. Įtariama sukčiavimo veikla, išsamiai aprašyta arešto orderyje, susijusi su klaidingos informacijos pateikimu ir (dažnai) nereikalingų remonto darbų, gerokai padidinusių nekilnojamojo turto savininkų, daugiausia – vyresnio amžiaus asmenų, sąskaitas, atlikimu.

15. 2021 m. kovo mėn. *Reading Crown Court* (Redingo karūnos teismas, Jungtinė Karalystė) priėmė nutartis areštuoti turtą, siekdamas užtikrinti, kad šios bendrovės, taip pat LQ, NT ir RM turtas galėtų būti panaudotas kaip kompensacija, kaip įtariama, nukentėjusiems asmenims, jei apeliantai būtų pripažinti kaltais ir nuteisti[7]. 2021 m. rugpjūčio 5 d. šis teismas nusprendė, kad LQ, NT ir RM neįvykdė nutarčių dėl turto arešto, todėl juos už akių nuteisė už nepagarbą teismui, kiekvienam skirdamas šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmę.

16. 2022 m. gruodžio 6 d. teisminė institucija *Portsmouth Magistrates Court* (Portsmuto magistratų teismas, Jungtinė Karalystė), remdamasi PBS, išdavė tris arešto orderius, jais siekė LQ, NT ir RM perdavimo, kad juos būtų galima patraukti baudžiamojon atsakomybėn už sukčiavimą. Šiuose arešto orderiuose ši institucija nurodė: kadangi turto įšaldymo priemonių pažeidimas pagal Anglijos teisę nėra nusikalstama veika, *Reading Crown Court* (Redingo karūnos teismas) išvada, kad apeliantai pažeidė sprendimą įšaldyti turtą ir kad jie yra kalti dėl nepagarbos teismui, nereiškia, kad ši veika yra nusikalstama, todėl šie arešto orderiai turi būti laikomi išduotais tik siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn už sukčiavimą[8].

17. 2024 m. balandžio 8 d. sprendimu *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) atmetė LQ, NT ir RM prieštaravimą dėl perdavimo ir tos pačios dienos nutartimis nurodė juos perduoti Jungtinei Karalystei.

18. 2024 m. birželio 5 d. LQ, NT ir RM buvo leista pateikti apeliacinį skundą *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

[7] Šiomis nutartimis dėl turto arešto buvo uždrausta disponuoti su bendrove susijusiu turtu, LQ, NT ir RM banko sąskaitomis, taip pat motorinėmis transporto priemonėmis ir apeliantai buvo įpareigoti atskleisti ir teikti reikiamą informaciją apie visą Anglijoje, Velse ar už jos ribų esantį turtą.

[8] Informacija apie bausmes, paskirtas už nepagarbą teismui, pateikiama kiekvieno arešto orderio f dalyje, joje nurodyta: „Apribojančiosios nutarties pažeidimas nėra nusikalstama veika, todėl negali būti laikomas ekstradicijos nusikaltimu ir nėra įtrauktas į ekstradicijos nusikaltimų sąrašą. <...> [*Reading Crown Court* (Redingo karūnos teismas) teisėjo] išvada, kad kaltinamasis pažeidė apribojančiąją nutartį ir taip parodė nepagarbą teismui, nereiškia apkaltinamojo nuosprendžio, todėl šis orderis lieka tik apkaltinamuoju orderiu“.

19. Šiame teisme LQ, NT ir RM teigia, kad turi būti atsisakyta juos perduoti Jungtinei Karalystei, nes tai yra 2003 m. Europos arešto orderio įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje ir PBS 625 straipsnyje nustatytos specialiosios taisyklės pažeidimas.

20. Apeliaciniame skunde apeliantai tvirtina, kad PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „nusikalstama veika“ turėtų turėti savarankišką reikšmę, o ne būti grindžiama kvalifikavimu pagal nacionalinę teisę. Nors nepagarba teismui pagal Anglijos teisę nelaikoma nusikalstama veika, apeliantai teigia, kad dėl proceso pobūdžio ir bausmės griežtumo ji įgijo baudžiamąjį pobūdį. Jie primena PBS 625 straipsnio tikslą užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą pagal Chartijos 47 straipsnį. Apeliantai tvirtina, kad sąvokos „nusikalstama veika“ aiškinimas turi atitikti Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) jurisprudenciją, visų pirma Sprendime *Engel*[9] nustatytus kriterijus, pagal kuriuos atsižvelgiama į pažeidimo kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę, jo pobūdį ir skirtos bausmės griežtumą. Apeliantai pabrėžia, kad šių dviejų paskutinių kriterijų galėtų savaime pakakti baudžiamajam procesui pagal EŽTK kvalifikuoti, ir remdamiesi sprendimais *Kyprianou prieš Kiprą*[10] ir *Benham prieš Jungtinę Karalystę*[11] teigia, kad, atsižvelgiant į skirtą bausmę, nepagarbos teismui bylose gali būti taikoma apsauga pagal EŽTK 6 straipsnį.

21. Kita vertus, atsakovas teigia, kad analogija su EŽTK 6 straipsniu neturi reikšmės. Jo teigimu, EŽTK reikalauja bendro standarto nustatant baudžiamuosius kaltinimus visose susitariančiosiose valstybėse, tačiau PBS ir Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR[12] nuostatos dėl perdavimo tarnauja kitam tikslui, kuris grindžiamas abipusiu pasitikėjimu ir pagarba kvalifikavimui pagal nacionalinę teisę. Pasak atsakovo, abipusio baudžiamumo principas ir specialioji taisyklė rodo, kad svarbu, ar kiekviena valstybė pažeidimą kvalifikavo pagal baudžiamąją teisę. Vis dėlto atsakovas pripažįsta, kad jeigu sąvoka „nusikalstama veika“ turėtų savarankišką reikšmę, *Engel* kriterijus, t. y. bausmės griežtumas, galėtų pasunkinti jo padėtį, nes šešių mėnesių bausmės skyrimas už nepagarbą teismui gali lemti jo kvalifikavimą kaip baudžiamojo kaltinimo pagal Europos Žmogus Teisių Teismo jurisprudenciją.

22. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad apeliaciniame skunde keliamas klausimas dėl PBS trečios dalies VII antraštinės dalies, visų pirma 625 straipsnio 2 dalies, išaiškinimo. Pagrindinė byla susijusi su tuo, kaip taikoma specialioji taisyklė, kai išduodančiojoje valstybėje veiksmai, dėl kurių atimama laisvė, arba procesas, dėl kurio buvo atimta laisvė, nelaikomi turinčiais baudžiamąjį pobūdį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog klausimas yra platesnis, visų pirma kiek tai susiję su nepagarba teismui. Daugelyje jurisdikcijų, ypač atsižvelgiant į bendrosios teisės tradicijas, asmenims gali būti atimta laisvė dėl nepagarbos teismui, nesvarbu, ar tai bus taikoma kaip prievartos priemonė, ar kaip baudžiamoji sankcija, ir procesas nekvalifikuojamas kaip baudžiamasis procesas arba su juo susiję veiksmai nelaikomi nusikalstama veika. Todėl šio klausimo sprendimas yra labai svarbus nustatant, kaip specialioji taisyklė turi būti taikoma, kai pagal PBS veikia tarpvalstybiniai vykdymo užtikrinimo mechanizmai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Teisingumo Teismas dar neturėjo progos priimti sprendimo šiuo klausimu.

[9] 1976 m. birželio 8 d. EŽTT sprendimas *Engel ir kiti prieš Nyderlandus* (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071).

[10] 2005 m. gruodžio 15 d. EŽTT sprendimas *Kyprianou prieš Kiprą* (CE:ECHR:2005:1215JUD007379701).

[11] 1996 m. birželio 10 d. EŽTT sprendimas *Benham prieš Jungtinę Karalystę* (CE:ECHR:1996:0610JUD001938092).

[12] 2002 m. birželio 13 d. pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584).

23. Nacionalinis teismas mano, jog nėra jokio pagrindo abejoti Jungtinės Karalystės valdžios institucijų teiginiu, kad turto įšaldymo priemonių pažeidimas nėra nusikalstama veika pagal šios valstybės teisę. Jis taip pat pabrėžia, kad Airijoje, kaip ir Jungtinėje Karalystėje, civilinės nepagarbos teismui atvejų gali būti, kai nustatytos laisvės atėmimo bausmės skiriamos ne vien priverstiniais tikslais. Vis dėlto jis pažymi neišgirdęs pakankamai argumentų, kad galėtų nustatyti, ar tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė Jungtinėje Karalystėje, toks pažeidimas turi būti laikomas baudžiamuoju, ar civiliniu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad gali nereikėti spręsti šio klausimo, jeigu atsakydamas į jo prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas nuspręstų, kad PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „nusikalstama veika“ turi savarankišką reikšmę.

24. Tokiomis aplinkybėmis *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [PBS trečios dalies] VII antraštinės dalies nuostatos, susijusios su *perdavimu*, taikomos tik baudžiamajam persekiojimui ir (arba) laisvės atėmimo bausmėms arba sprendimams dėl įkalinimo, paskirtiems už nusikalstamas veikas?

2. Ar PBS 625 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad, išskyrus 625 straipsnio 1 ir 3 dalyse nurodytus atvejus, „negalima vykdyti perduoto asmens baudžiamojo persekiojimo, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios tas asmuo yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą“, *nusikalstama veika* reiškia: 1) nusikalstamą veiką, kaip ji apibrėžta išduodančiosios valstybės teisėje; arba 2) nusikalstamą veiką, kaip ji apibrėžta vykdančiosios valstybės teisėje; ar 3) turi savarankišką reikšmę Sąjungos teisėje?

3. Jei PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka *nusikalstama veika* turi tokią savarankišką reikšmę, kokiais kriterijais remiantis galima nustatyti, kas yra tokia *nusikalstama veika*?

4. Ar [Chartijos] 47, 48, 49 ir 50 straipsniai (kuriuose kalbama apie *veiksmingą teisinę* gynybą *ir teisingą bylos nagrinėjimą* (47 straipsnis), *kaltinimą* (48 straipsnis), *nusikalstamą veiką* (49 straipsnis) ir *baudžiamąjį procesą dėl nusikalstamos veikos* (50 straipsnis)) ir (arba) [EŽTK] 6 ir 13 straipsniai (kuriuose kalbama apie *bet kokį baudžiamąjį kaltinimą* ir *veiksmingą teisinę gynybą*) yra svarbūs šiame kontekste?

5. Ar pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį draudžiama perduoti asmenį tuo atveju, kai jis buvo nuteistas 6 mėnesių laisvės atėmimo bausme už nepagarbą teismui, tačiau nebuvo prašoma jo perduoti bausmės atlikimo tikslu, nes pagal išduodančiosios valstybės teisę nepagarba teismui priskiriama civilinei nepagarbai ir nelaikoma nusikalstama veika ar baudžiamosios teisės klausimu?“

IV. Procesas Teisingumo Teisme

25. Rašytines pastabas pateikė LQ, NT ir RM, Airija ir Europos Komisija. 2025 m. rugsėjo 11 d. buvo surengtas teismo posėdis, per jį šios šalys pateikė žodinius argumentus.

V. Analizė

26. Ši išvada yra toliau nurodytos struktūros. Pirmiausia aptarsiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų seką ir vidinę logiką (A dalis). Paskui nagrinėsiu jų esmę, pradėdama nuo specialiosios taisyklės aiškinimo pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį ir pagrindinių teisių svarbos šiomis aplinkybėmis (B dalis). Galiausiai išnagrinėsiu klausimą, ar konkretūs veiksmai ir nagrinėjama bausmė, t. y. laisvės atėmimo bausmė už nepagarbą teismui, kuri pagal išduodančiosios valstybės teisę laikoma civilinės teisės klausimu, patenka į PBS 625 straipsnio 2 dalies taikymo sritį (C dalis).

A. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų seka ir vidinė logika

27. Mano nuomone, būtų naudinga pirmuosius keturis prejudicinius klausimus nagrinėti kartu ir prieš nagrinėjant penktąjį klausimą, nes atrodo, kad juose nustatytas konceptualus ir teisinis pagrindas, kuriuo remiantis reikia nagrinėti penktąjį prejudicinį klausimą.

28. Pirmaisiais keturiais prejudiciniais klausimais siekiama išsiaiškinti, ar perdavimo mechanizmas taikomas tik baudžiamosiose bylose (pirmasis klausimas), kaip reikia suprasti PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojamą sąvoką „nusikalstama veika“ (antrasis ir trečiasis klausimai) ir ar nustatant šios sąvokos reikšmę yra svarbūs Sąjungos arba EŽTK pagrindinių teisių standartai (ketvirtasis klausimas). Taigi gali būti tikslinga Teisingumo Teismui pirmuosius keturis prejudicinius klausimus nagrinėti kartu, juo labiau kad jie sudaro nuoseklią visumą, susijusią su sąvokos „nusikalstama veika“ aiškinimu ir pagrindinių teisių svarba šiomis aplinkybėmis.

29. Na o penktuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį draudžiama perduoti asmenį tuo atveju, kai jis buvo nuteistas šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme už nepagarbą teismui, tačiau perdavimo neprašoma siekiant įvykdyti šią bausmę, motyvuojant tuo, kad išduodančioji valstybė pažeidimą laiko civilinės teisės klausimu, o ne nusikalstama veika. Taigi šis klausimas susijęs su konkrečiu atveju, kai laisvės atėmimo bausmę už nepagarbą teismui išduodančioji valstybė kvalifikuoja kaip civilinės teisės klausimą, ir taikomas pirmuose keturiuose prejudiciniuose klausimuose pateiktas aiškinamasis pagrindas.

30. Vis dėlto PBS 625 straipsnio 2 dalies taikymas reiškia, kad veiksmai, dėl kurių buvo atimta laisvė (šiuo atveju – civilinė nepagarba teismui nevykdant nutarčių dėl turto arešto, už kurią buvo skirta laisvės atėmimo bausmė), patenka į sąvokos „nusikalstama veika“ taikymo sritį, kaip tai suprantama toje nuostatoje. Kita vertus, jeigu šie veiksmai nepatenka į šios sąvokos taikymo sritį, specialioji taisyklė paprasčiausiai netaikoma. Tokiu atveju nereikėtų nagrinėti, ar pagal šią taisyklę draudžiama perduoti asmenį, nes nėra įvykdytos teisinės jos taikymo sąlygos.

31. Galiausiai taip pat atrodo, jog penktojo prejudicinio klausimo negalima nagrinėti atskirai, nes jis suponuoja, kad nagrinėjami veiksmai, t. y. nepagarba teismui, jau buvo kvalifikuoti kaip „nusikalstama veika“, kaip tai suprantama pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį. Kriterijai, leidžiantys nustatyti šį kvalifikavimą, aptariami būtent pirmuose keturiuose prejudiciniuose klausimuose.

32. Atitinkamai mano analizė susideda iš dviejų dalių: pirma, specialiosios taisyklės ir sąvokos „nusikalstama veika“, kaip ji suprantama pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį, aiškinimas ir, antra, to aiškinimo pasekmės, kai nagrinėjami veiksmai yra nepagarba teismui, kurie išduodančiojoje valstybėje kvalifikuojami kaip civilinės teisės pažeidimas.

B. Dėl pirmojo–ketvirtojo prejudicinių klausimų

33. Pirmaisiais keturiais prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar PBS trečios dalies VII antraštinė dalis „Perdavimas“, visų pirma jos 625 straipsnio 2 dalis, apima tik baudžiamąjį persekiojimą ir (arba) laisvės atėmimo bausmes arba už nusikalstamas veikas skirtas su laisvės atėmimu susijusias priemones; jeigu į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar sąvoka „nusikalstama veika“, kaip ji suprantama pagal specialiąją taisyklę, turi būti aiškinama, pirma, remiantis išduodančiosios valstybės teise arba, antra, vykdančiosios valstybės teise, arba, trečia, savarankiškai, ir pastaruoju atveju – pagal kokius kriterijus, atsižvelgiant į Chartijos 47–50 straipsnius ir EŽTK 6 straipsnį.

34. Pačioje PBS 625 straipsnio 2 dalies formuluotėje aiškiai nenurodyta, ar sąvoka „nusikalstama veika“ turi būti apibrėžta pagal išduodančiosios valstybės, ar pagal vykdančiosios valstybės teisę, ar ji turi būti aiškinama savarankiškai. Taigi sąvoka „nusikalstama veika“ turi būti aiškinama atsižvelgiant į platesnį PBS kontekstą ir specialiąją taisyklę.

1. Bendrasis PBS aiškinimo pagrindas

a) Tarptautinės viešosios teisės dokumentas

35. Nuo Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos pereinamojo laikotarpio pabaigos Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės santykiai reglamentuojami tarptautiniuose susitarimuose, svarbiausias iš jų – PBS. Šis asociacijos susitarimas yra sudarytas pagal SESV 217 straipsnį. Jis buvo priimtas ne kaip mišrus, o „tik ES“ susitarimas, t. y. valstybės narės nėra susitariančiosios šalys [13].

36. Plačiai pripažįstama, kad PBS turi būti aiškinamas kaip tarptautinės viešosios teisės priemonė [14]. Pats susitarimas patvirtina šį požiūrį. 4 straipsnio 2 dalyje nenumatyta pareiga aiškinti PBS nuostatas pagal kurios nors iš šalių vidaus teisę. Taigi aiškinimo pagrindas yra tarptautinė viešoji teisė, visų pirma Vienos konvencija [15]. PBS 4 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodyta, kad susitarimas turi būti aiškinamas laikantis geros valios principo, atsižvelgiant į vartojamų sąvokų įprastinę reikšmę jo kontekste ir į susitarimo objektą bei tikslą.

37. Galiausiai reikėtų pažymėti, jog PBS 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad paprastai jo nuostatos tiesiogiai nesuteikia teisių ar pareigų asmenims. Vis dėlto toje pačioje nuostatoje aiškiai numatyta PBS trečios dalies išimtis „dėl [Europos] Sąjungos“. PBS 625 straipsnis, kuriame nustatyta specialioji taisyklė, priklauso trečios dalies VII antraštinei daliai „Perdavimas“. Šis sąmoningas redakcinis pasirinkimas rodo, kad Sąjungos teisės sistemoje trečios dalies nuostatos gali veikti tiesiogiai, todėl jomis gali remtis privatūs asmenys, jeigu jos atitinka įprastus Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytus tarptautinių susitarimų tiesioginio veikimo kriterijus [16]. Kitaip tariant,

[13] Generalinio advokato M. Szpunar išvada byloje *Alchaster* (C-202/24, EU:C:2024:559, 55 punktas).

[14] Ten pat, 58 punktas; taip pat žr. generalinio advokato A. Biondi išvadą byloje *P&O North Sea Ferries ir P&O Ferries* (C-413/24, EU:C:2025:490, 48 ir 49 punktai).

[15] Šiuo klausimu žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą *IATA ir ELFAA* (C-344/04, EU:C:2006:10, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), kuriame Teisingumo Teismas priminė, kad pagal Vienos konvencijos 31 straipsnį sutartis turi būti aiškinama laikantis geros valios principų, atsižvelgiant į joje vartojamų sąvokų įprastinę reikšmę sutarties kontekste ir į sutarties objektą bei jos tikslą.

[16] Šiuo klausimu žr. 1987 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Demirel* (12/86, EU:C:1987:400, 14 punktas) ir 2011 m. gegužės 26 d. Sprendimą *Akdas ir kt.* (C-485/07, EU:C:2011:346, 67 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

klausimai, patenkantys į PBS trečios dalies taikymo ir taikymo Sąjungoje sritį, gali suteikti privatiems asmenims teisių, kuriomis galima remtis nacionaliniuose teismuose, nepaisant to, kad PBS numatyta bendra tiesioginio veikimo išimtis.

b) Abipusis bendradarbiavimas atsižvelgiant į apsaugos priemones

38. Teisingumo Teismo išvados, padarytos Sprendime *Alchaster I*, yra lemiamos siekiant suprasti specialiąją taisyklę [17]. Teisingumo Teismas patikslino, kad, priešingai nei Europos arešto orderio (toliau – EAO) sistema, grindžiama valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu, PBS nustatyta abipusio bendradarbiavimo sistema atsižvelgiant į garantijas.

39. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Jungtinė Karalystė nėra tarpusavio pasitikėjimu grindžiamos sistemos dalis, nes bendradarbiavimo sistemų tipologija yra trijų pakopų, t. y. pirma, Sąjungos valstybių narių, kuriose tarpusavio pasitikėjimas yra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės pagrindas, dalis; antra, trečiosios šalys, įskaitant kai kurias Europos ekonominės erdvės valstybes, pavyzdžiui, Norvegiją ir Islandiją, kurios palaiko ypatingus santykius su Sąjunga; trečia, kitos trečiosios šalys. Dėl Jungtinės Karalystės Teisingumo Teismas nurodė, kad „bendradarbiavimas nepristatomas kaip grindžiamas atitinkamų valstybių tarpusavio pasitikėjimo išsaugojimu, buvusiu iki Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos“ [18]. Visų pirma „Jungtinė Karalystė nepriklauso Europos erdvei be vidaus sienų, kurią sukurti leidžiama, be kita ko, pagal abipusio pasitikėjimo principą“ [19]. Be to, PBS nustatyta sistema nenustato „tokio paties ypatingo“ santykio, kaip aprašyta ankstesnėje jurisprudencijoje, susijusioje su šiomis Europos ekonominės erdvės valstybėmis [20].

40. Šis skirtumas yra esminis taikant specialiąją taisyklę, kurios vykdymas pagal EAO sistemą reiškia, kad abi valstybės narės veikia abipusio pasitikėjimo pagrindu. Būtent remdamasi juo išduodančioji valstybė gali prisiimti atsakomybę už baudžiamąjį persekiojimą ar bausmės vykdymą po to, kai buvo leista perduoti asmenį [21]. Šiuo tarpusavio pasitikėjimu taip pat užtikrinama atitinkamų asmenų pagrindinių teisių, įskaitant Chartijoje įtvirtintas teises, apsauga taikant nacionalines teisines sistemas, kurios laikomos galinčiomis užtikrinti lygiavertę ir veiksmingą apsaugą Sąjungoje [22].

41. Be to, Sprendime *Alchaster I* Teisingumo Teismas pabrėžė, kad PBS numatyta perdavimo tvarka apima individualias išimtis ir garantijas žmogaus teisių srityje, įskaitant tas, kurios grindžiamos politiniu nusikaltimo pobūdžiu, pilietybe ir pavojumi pagrindinėms teisėms, kurių atitikmens EAO nėra [23]. Šios išimtys nepriklauso nuo sisteminių trūkumų nustatymo [24].

42. Kalbant konkrečiai, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad PBS yra papildomų išimčių ir garantijų, kaip antai numatytų PBS 602, 603 straipsniuose ir 604 straipsnio c punkte, kurių nėra Pagrindų sprendime 2002/584. Sprendime *Alchaster I* pažymima, kad pagal PBS sistemą reikalaujama

[17] 2024 m. liepos 29 d. Sprendimas *Alchaster* (C-202/24, EU:C:2024:649; toliau – Sprendimas *Alchaster I*).

[18] Ten pat, 71 punktas.

[19] Ten pat, 70 punktas.

[20] Ten pat.

[21] 2020 m. rugsėjo 24 d. Sprendimas *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Specialioji taisyklė)* (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, 40 punktas).

[22] 2022 m. vasario 22 d. Sprendimas *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Šeimos vienovė – jau suteikta apsauga)* (C-483/20, EU:C:2022:103, 27 punktas).

[23] 72–74 punktai.

[24] Žr. 75 punktą.

kiekvienu konkrečiu atveju *ex ante* išnagrinėti taikytinas teisines garantijas ir apribojimus [25]. Vadinasi, Sąjungos teismai turi atlikti individualų rizikos vertinimą, atsižvelgdami į Chartiją. Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog pagal šią tvarką reikalaujama, kad vykdančioji teisminė institucija atliktų savarankišką vertinimą, nesiremdama bendrąja pasitikėjimo prezumpcija [26].

43. Šis skirtumas turi įtakos tam, kaip turi būti suprantama specialioji taisyklė, t. y. ji yra ne automatinė išduodančiosios valstybės atitikties prezumpcija, o garantija, kurią turi aktyviai įvertinti ir suteikti vykdančioji institucija, vykdydama savo pareigą užtikrinti pagrindinių teisių laikymąsi. Kaip Teisingumo Teismas pabrėžė Sprendime *Alchaster I*, PBS 604 straipsnio c punkte vykdančiajai institucijai aiškiai suteikiama teisė reikalauti papildomų garantijų, jei yra svarių priežasčių manyti, kad, jei atitinkamas asmuo būtų perduotas, kiltų realus pavojus jo pagrindinių teisių apsaugai [27].

2. PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatytos specialiosios taisyklės taikymo sritis

44. Specialioji taisyklė yra paprotinės teisės, reglamentuojančios ekstradiciją tarp valstybių, dalis [28]. Šią normą įtvirtinančios nuostatos yra daugumoje (jei ne visose) ekstradicijos sutarčių [29]. PBS 625 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad, išskyrus tam tikras išimtis, „negalima vykdyti perduoto asmens baudžiamojo persekiojimo, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios tas asmuo yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą“.

45. Ši nuostata, kuria pagal šį susitarimą reglamentuojama specialioji taisyklė, atspindi Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio formuluotę ir struktūrą [30]. Vis dėlto, kaip Teisingumo Teismas pažymėjo Sprendime *Polydor ir RSO Records* [31], identiška Sąjungos teisės ir tarptautinių susitarimų formuluotė nereiškia, kad aiškinimas turi būti automatiškai vienodas. Iš tiesų tarptautinio susitarimo nuostatomis gali būti siekiama skirtingų tikslų ir jos gali veikti esant atskiram teisiniam ir instituciniam kontekstui. Todėl jurisprudencijos, susijusios su EAO srityje išplėtota specialiąja taisykle, negalima automatiškai perkelti taikant PBS, nes pagal šią sistemą vidaus sienų neturinčiai erdvei būdingas tarpusavio pasitikėjimas pakeičiamas garantijomis užtikrinama bendradarbiavimo sistema [32]. Priešingai, PBS numatytos specialiosios taisyklės taikymo sritis turi būti nustatyta remiantis paties susitarimo pažodiniu, kontekstiniu ir teleologiniu aiškinimu [33].

25 82 punktas.

26 78–83 punktai.

27 75 punktas.

28 Schabas, W. A, *The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute*, 2-asis leidimas, Oxford University Press, Oxford, 2016, p. 1362–1366.

29 Pavyzdinė sutartis dėl ekstradicijos, Jungtinių Tautų dokumentas A/RES/45/116, priedo 14 straipsnis ir Europos konvencijos dėl ekstradicijos, ATLPS Nr. 24, 14 straipsnis.

30 PBS 625 straipsnio 1 dalis atitinka Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio 1 dalį. Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio 2 dalis ir PBS 625 straipsnio 2 dalis iš esmės yra tapačios. Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis, kai specialioji taisyklė netaikoma, o PBS 625 straipsnio 3 dalyje šios nuostatos turinys beveik pažodžiui pakartojamas. Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio 4 dalis iš esmės yra atkartota PBS 625 straipsnio 4 dalyje, kurioje nustatyta tvarka, kuria išduodančioji valstybė prašo vykdančiosios teisminės institucijos sutikimo.

31 1982 m. vasario 9 d. sprendimas (270/80, EU:C:1982:43, 14–16 punktai).

32 Žr. šios išvados 41 punktą.

33 Žr. šios išvados 37 punktą.

46. Nors PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatytos specialiosios taisyklės, taikomos perdavimo santykiams tarp Jungtinės Karalystės ir visų Sąjungos valstybių narių, ir teritorinė taikymo sritis šioje byloje neginčijama, vis dėlto reikia išnagrinėti šios taisyklės taikymo asmenų, laiko atžvilgiu sritis ir materialinę taikymo sritį; tai dabar nagrinėsiu paeiliui.

a) Taikymo asmenų atžvilgiu sritis

47. Sprendime *Leymann ir Pustovarov*[34] Teisingumo Teismas nusprendė, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialioji taisyklė „susijusi su vykdančiosios valstybės narės suverenitetu ir suteikia prašomam perduoti asmeniui teisę į tai, kad jis galėtų būtų persekiojamas, nuteistas ar kad jam galėtų būti atimta laisvė tik už perdavimą pagrindusią nusikalstamą veiką“[35]. Toliau pateiktos dvi pastabos. Teisingumo Teismo formuluotė, kad taisyklė yra *tiek* „susijusi“, *tiek* „suteikia“, rodo jos dvejopą pobūdį: pagal EAO ji vienu metu yra valstybės suvereniteto garantija ir prašomo perduoti asmens individuali teisė, kuria pagal Sąjungos teisę gali remtis perduotas asmuo.

48. Taigi kyla klausimas, ar jurisprudencijoje dėl EAO nustatytas dvejopas pobūdis taikomas ir PBS 625 straipsnio 2 daliai.

49. Šiuo klausimu, kiek tai susiję su suverenitetu, PBS 625 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad baudžiamajam persekiojimui už „kitas nusikalstamas veikas“ reikalingas vykdančiosios institucijos sutikimas, o tai užtikrina, kad vykdančioji valstybė išlaikytų galutinę sprendimo dėl perdavimo teisinių pasekmių kontrolę. Ši funkcija atspindi Pagrindų sprendimo 2002/584 atžvilgiu išplėtotą suverenumo logiką.

50. Kalbant apie asmeniui suteiktas teises, pažymėtina, kad EAO sistema grindžiama *dideliu* valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu[36], visų pirma Europos erdvėje be vidaus sienų[37]. Kaip paaiškino Teisingumo Teismas[38], šis pasitikėjimas įpareigoja kiekvieną valstybę narę, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, daryti prielaidą, kad kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės, visų pirma pagrindinių teisių[39]. Ši pagrindinė atitikties prezumpcija leidžia supaprastinti procedūras, užuot rėmusis individualiai nustatytomis apsaugos priemonėmis ar sutikimo mechanizmais.

51. Kita vertus, PBS trečia dalis grindžiama bendradarbiavimu baudžiamosios teisenos srityje, kaip Teisingumo Teismas aiškiai nurodė Sprendime *Alchaster I*. Jis pažymėjo, kad pagal PBS 23 konstatuojamąją dalį ir 1 straipsnį šiuo susitarimu siekiama stiprinti Sąjungos ir Jungtinės Karalystės saugumą sudarant sąlygas bendradarbiauti nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar traukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas ir baudžiamųjų sankcijų vykdymo

[34] Žr. 2008 m. gruodžio 1 d. sprendimą (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, 43 ir 44 punktai).

[35] Ši formuluotė identiškai pakartota 2020 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Specialioji taisyklė)* (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749) 39 punkte. Sprendimo 40 punkte paaiškinamas teisminis aspektas, įpareigojant išduodančiąją valstybę prašyti vykdančiosios valstybės sutikimo, kad būtų paisoma jos jurisdikcijos, tačiau neribojamas šioje ištraukoje Teisingumo Teismo nustatytas dvejopas pobūdis.

[36] Žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimą *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 25 punktas). Ši sistema grindžiama dideliu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu, ypač laisvės, saugumo ir teisingumo srityje. Daroma prielaida, kad kiekviena valstybė narė laikosi bendrų pagrindinių teisių apsaugos standartų, o tai leidžia supaprastinti procedūras, grindžiamas instituciniu bendradarbiavimu, o ne individualiu sutikimu.

[37] Žr. Sprendimo *Alchaster I* 63 ir 70 punktus.

[38] Ten pat, 24–27 punktai.

[39] Žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78 punktas).

srityse[40]. Šis tikslas įtvirtintas trečioje dalyje, kaip patvirtinta PBS 522 straipsnio 1 dalyje[41]. Be to, PBS 524 straipsnio 1 dalyje toks bendradarbiavimas įtvirtintas bendrai gerbiant Europos Sąjungą, Jungtinę Karalystę ir valstybes nares demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių, įskaitant garantuojamas EŽTK, apsaugos srityje[42].

52. Vis dėlto, nors PBS siekiama išlaikyti aukštą asmenų teisių apsaugos lygį, koks užtikrinamas Europos Sąjungoje, jis, kaip jau minėjau[43], grindžiamas abipusiu bendradarbiavimu, kuriam taikomos apsaugos priemonės, o ne abipusiu pasitikėjimu. Todėl siekiant užtikrinti, kad pagrindinės teisės būtų veiksmingai apsaugotos, būtina, kad PBS įtvirtintos apsaugos priemonės, ypač PBS 625 straipsnio 2 dalyje numatytosios, būtų visapusiškai įgyvendinamos ir taikomos kaip veiksmingos garantijos perdavimo procese.

53. Tai rodo, kad specialioji taisyklė, nors ir suvokiama kaip procedūrinė garantija, praktiškai veikia kaip priemonė, kurią turi aktyviai taikyti vykdančioji institucija, siekdama užtikrinti, kad ji atliktų savo apsaugos funkciją, visų pirma kiek tai susiję su įsipareigojimais pagrindinių teisių srityje. Atitinkamai pagal PBS pabrėžiamas specialiosios taisyklės asmens teisių aspektas, nes abipusio pasitikėjimo nebuvimas[44] verčia vykdančiąją teisminę instituciją prieš perdavimą patikrinti, ar šios taisyklės laikomasi, ir, jei reikia, prašyti papildomų garantijų pagal PBS 604 straipsnio c punktą.

54. Iš to išplaukia, kad PBS 625 straipsnio 2 dalyje esanti specialioji taisyklė turėtų būti suprantama kaip turinti tą patį dvejopą pobūdį, kaip ir nustatyta Pagrindų sprendime 2002/584: ji yra vykdančiosios valstybės suvereniteto išraiška, be to, suteikia perduotam asmeniui Europos Sąjungos teritorijoje teisę į tai, kad būtų vykdomas jo baudžiamasis persekiojamas, jis būtų nuteistas ar jam būtų atimta laisvė tik už tą nusikalstamą veiką, dėl kurios buvo perduotas.

b) Taikymo laiko atžvilgiu sritis

55. Perdavimas pagal PBS vyksta keliais atskirais procedūriniais etapais, įskaitant perdavimo prašymo peržiūrą, sprendimo dėl perdavimo (arba neperdavimo) vykdymą ir sutikimo procedūrą. Taikytinos teisinės apsaugos priemonės gali skirtis priklausomai nuo proceso etapo. Todėl svarbu aiškiai apibrėžti PBS 625 straipsnio 2 dalies laikiną taikymo sritį ir jos ryšį su tolesne sutikimo procedūra, nustatyta 3 dalies g punkte ir 4 dalyje.

56. Kalbant apie laikiną taikymo sritį, pažymėtina, kad PBS 625 straipsnio 2 dalis taikoma prieš perdavimą ir kaip perdavimo sąlyga: ji yra dalis teisinio pagrindo, nustatančio, ar perdavimas gali būti teisėtas. Kita vertus, PBS 625 straipsnio 3 dalies g punkte ir 4 dalyje nustatyta sutikimo procedūra taikoma po perdavimo. Šiose nuostatose numatytas mechanizmas, pagal kurį išduodančioji valstybė po perdavimo gali prašyti vykdančiosios valstybės sutikimo išplėsti baudžiamojo persekiojimo taikymo sritį, kad ji apimtų ir kitas nusikalstamas veikas.

[40] Sprendimo *Alchaster I* 40 ir 41 punktai.

[41] Ten pat, 41 punktas.

[42] Ten pat, 42 punktas.

[43] Šios išvados 41 punktas.

[44] Šios išvados 42 punktas.

57. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo argumentus Sprendime *Alchaster I*, vykdančioji teisminė institucija turi atlikti *ex ante* kontrolę, kad įsitikintų, jog išankstinis režimas po perdavimo atitiks specialiąją taisyklę. Todėl klausimas, ar specialioji taisyklė taikoma šioje byloje, turi būti iškeltas prieš perdavimą, kai vykdantysis teismas atlieka vertinimą pagal Chartiją.

58. Darytina išvada, kad PBS 625 straipsnio 3 dalies g punkte ir 4 dalyje numatytas sutikimo mechanizmas ir vertinimas pagal Chartiją, susiję su specialiosios taisyklės taikymu, yra du atskiri klausimai. Sutikimo procedūra vykdoma po perdavimo: ji pradedama tik tuo atveju, kai išduodančioji valstybė oficialiai prašo išplėsti perdavimo taikymo sritį, kad būtų vykdomas perduoto asmens baudžiamasis persekiojimas už „kitas nusikalstamas veikas“[45]. Vis dėlto vykdančioji teisminė institucija atlieka *ex ante* kontrolę prieš perdavimą ir ši kontrolė susijusi su PBS 625 straipsnio 2 dalyje numatyta pagrindine garantija, t. y. kad asmuo nebus persekiojamas, nuteistas ar jam nebus kitaip atimta laisvė už neleistinas nusikalstamas veikas, t. y. už kitas nusikalstamas veikas nei tos, kurios leidžiamos pagal Europos arešto orderį. Tai yra tiesioginė ir išankstinė apsauga ir viena iš priežasčių, dėl kurių sprendimas perduoti yra teisėtas.

59. Šių argumentų nepaneigia Teisingumo Teismo jurisprudencija, suformuota Sprendime *Leymann ir Pustovarov*[46] ir Sprendime *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Specialioji taisyklė)*[47], nes abiejų sprendimų atskaitos taškas yra tai, kad perdavimas jau įvyko, o perduotas asmuo priklausė išduodančiosios valstybės jurisdikcijai. Tais atvejais Teisingumo Teismas išnagrinėjo specialiąją taisyklę atsižvelgdamas į prašymus, pateiktus po perdavimo: išduodančioji valstybė prašė sutikimo baudžiamojon atsakomybėn už papildomas nusikalstamas veikas patraukti jau perduotą asmenį.

60. Sprendime *F*[48] taip pat kilo klausimas ne dėl to, ar buvo taikoma specialioji taisyklė (tai nebuvo ginčijama), o veikiau dėl to, kokių procesinių garantijų reikalaujama iš vykdančiosios valstybės. Prejudicinis klausimas buvo susijęs su tuo, ar nacionalinėje teisėje galėjo būti numatytas skundas, kuris turi sustabdomąjį poveikį, dėl vykdančiosios teisminės institucijos sprendimo duoti sutikimą tęsti baudžiamąją bylą. Kitaip tariant, byloje *F* vykdantysis teisėjas atliko vertinimą tik po perdavimo vykdant sutikimo procedūrą. Vykdančiosios institucijos vaidmuo apsiribojo vėlesniu sprendimu dėl sutikimo, kai pirminis perdavimas jau buvo įvykdytas.

61. Kadangi šie sprendimai susiję su teisine situacija, kai perdavimas jau įvyko, jie nėra pritaikyti prie aplinkybių, kuriomis vykdančioji teisminė institucija dar sprendžia, ar perduoti asmenį. Šis skirtumas patvirtina, kad EAO praktika dėl sutikimo po perdavimo negali būti automatiškai perkeliama į perdavimo etapą pagal PBS.

62. Šioje byloje nagrinėjamu atveju vykdančioji teisminė institucija ir toliau sprendžia, ar perduoti asmenį. Kai prašomas perduoti asmuo pareiškia prieštaravimą per procedūrą prieš perdavimą, kaip yra šiuo atveju, yra lemiamas skirtumas laiko ir procedūros aspektais. Kiek tai susiję su šiais prieš perdavimą pareikštais prieštaravimais, asmens prašymas susijęs ne su *ex post* perdavimo

[45] To nereikėtų painioti su atskira sutikimo forma pagal PBS 611 straipsnį, pagal kurią prašomas asmuo gali sutikti su greitu perdavimu, atsisakydamas tam tikrų procedūrinių garantijų. Abu mechanizmai konceptualiai skiriasi: pirmasis susijęs su baudžiamojo persekiojimo apimtimi po perdavimo, o antrasis – su perdavimo būdu.

[46] 2008 m. gruodžio 1 d. sprendimas (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669).

[47] Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nagrinėjama teisinė padėtis dėl specialiosios taisyklės pagal EAO – kai asmuo jau yra perduotas, o išduodančioji valstybė privalo laikytis vykdančiosios institucijos nustatytų ribų – šioje byloje dar nesusidarė. 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimo (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, 40 punktas) motyvai siejami su sąlyga, kad perdavimas jau buvo įvykdytas. Teisingumo Teismo nurodytas „pažeidimas“ reiškia, kad vykdančioji valstybė perdavė asmenį ir kad išduodančioji valstybė nuo šiol gali imtis veiksmų šio asmens atžvilgiu, laikydamasi sprendime dėl perdavimo nustatytų ribų. Vis dėlto išankstinio perdavimo etape vykdančioji teisminė institucija turi patikrinti, ar yra realus pavojus, kad perdavusi išduodančioji valstybė netaikys šių ribų ir taip pažeis specialiąją taisyklę.

[48] Žr. 2013 m. gegužės 30 d. sprendimą (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358).

apimties išplėtimu, o su klausimu, ar turėtų būti leidžiama perduoti asmenį. Atitinkamai, kai pagal PBS pareiškiamas prieštaravimas, kad perdavimas asmeniui lemtų baudžiamąjį persekiojimą ar laisvės atėmimą už kitą, nei nurodyta arešto orderyje, nusikalstamą veiką, to prieštaravimo vertinimas būtinai atliekamas *prieš* perdavimą ir yra susijęs su paties sprendimo dėl perdavimo teisėtumu.

63. Siekiant užtikrinti, kad nebūtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas, skiriama bausmė ar atimama laisvė už vykdančiosios institucijos leidžiamas nusikalstamas veikas, PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialioji taisyklė apsaugo asmenis nuo savavališko ar nenumatyto sulaikymo; ši apsauga yra neatskiriama laisvės ir teisėtumo teisių dalis. Taigi tai yra esminė procedūrinė garantija, glaudžiai susijusi su teisėmis į laisvę ir teisėtumą.

64. Viena vertus, PBS 611 straipsnio 2 dalies formuluotė patvirtina šį pobūdį: joje reikalaujama, kad taisyklės atsisakymas būtų duodamas „savanoriškai ir visiškai suvok[iant] pasekmes“. Tokia formuluotė yra tipiška nuostatoms, kuriomis reglamentuojamas pagrindinių procesinių garantijų, kaip antai teisės į gynybą ar teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, atsisakymas [49].

65. Kita vertus, sisteminiu požiūriu specialioji taisyklė veikia kaip procesinis skydas, suteikiantis konkretų poveikį Chartijoje įtvirtintoms teisėms, kaip antai teisei į laisvę (6 straipsnis) [50], teisei į veiksmingą teisminę gynybą (47 straipsnis) ir bausmių teisėtumo ir nuspėjamumo principams (49 straipsnio 1 dalis) [51]. Nors tai nėra savarankiška teisė, aiškiai įtvirtinta Chartijoje, ji panaši į tokias esmines procesines garantijas, kaip teisė į teisinę pagalbą arba teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme.

66. Kalbant konkrečiai, pagal Chartijos 47 straipsnį, kuriame dar kartą patvirtintas veiksmingos teisminės gynybos principas, nacionaliniai teismai turi galėti padaryti tai, kas būtina siekiant užtikrinti visišką tiesiogiai taikomų Sąjungos teisių įgyvendinimą ir veiksmingumą [52]. Tokia teisė suteikiama pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį, kaip esminę procedūrinę garantiją, kuri yra Sąjungos teisės dalis [53]. Todėl vykdančioji teisminė institucija turi turėti kompetenciją ir pareigą užtikrinti, kad jos būtų laikomasi, atsisakydama perduoti asmenį arba reikalaudama privalomų patikinimų, kai tikėtina, kad ši garantija bus pažeista. Bet kokia nacionalinė taisyklė ar praktika, neleidžianti šiai institucijai naudotis šia kompetencija, pakenktų Sąjungos teisės veiksmingumui ir prieštarautų Chartijos 47 straipsniui [54]. Taigi pagal Chartijos 47 straipsnį taikytinas reikalavimas, kad PBS 625 straipsnio 2 dalis būtų vykdytina teismine tvarka, suteikiant vykdančiajai institucijai teisę užtikrinti jos laikymąsi.

[49] Pagal analogiją žr. dėl teisės dalyvauti nagrinėjant bylą teisme atsisakymo, kurį Teisingumo Teismas pripažino 2013 m. vasario 26 d. Sprendime *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, 49 punktas) ir kuris aiškiai atsispindi 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016, p. 1) 8 straipsnio 2 dalyje.

[50] Žr., pavyzdžiui, 2016 m. kovo 24 d. Nutartį Nr. 175/16, kurioje *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas, Vokietija) konstatavo, kad ekstradicija, kuria negarantuojamas specialiosios taisyklės laikymasis, pažeidžia pagrindinę teisę į asmeninę laisvę. Be to, jei vykdančioji teisminė institucija atsisako nagrinėti, ar tenkinami specialiosios taisyklės reikalavimai, tai pažeidžia teisę į veiksmingą teisinę apsaugą.

[51] Remiantis suformuota jurisprudencija, pagal Chartijos 49 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą nusikalstamų veikų ir bausmių teisėtumo principą baudžiamosios teisės nuostatos turi atitikti tam tikrus prieinamumo ir numatomumo reikalavimus, kiek tai susiję su nusikalstamos veikos apibrėžtimi ir bausmės nustatymu (žr. 2020 m. birželio 11 d. Sprendimą *Prokuratura Rejonowa w Słupsku* (C-634/18, EU:C:2020:455, 47 ir 48 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija)).

[52] Šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimą *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 31 punktas) ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimą *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 114 punktas).

[53] Žr. šios išvados 70 punktą.

[54] Šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimą *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 72–75 punktai).

c) Materialinė taikymo sritis

67. Mano nuomone, PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatytos specialiosios taisyklės materialinė taikymo sritis apima du skirtingus, tačiau tarpusavyje susijusius aspektus. Pirmasis aspektas susijęs su sąvokos „nusikalstama veika“ apibrėžtimi: ji gali būti apibrėžta pagal išduodančiosios arba vykdančiosios valstybės teisę arba savarankiškai pagal patį susitarimą. Antrasis aspektas susijęs su sprendime dėl perdavimo, nustatančiame baudžiamojo persekiojimo, kuris gali būti teisėtai pradėtas po perdavimo, materialines ribas, nurodytomis nusikalstamomis veikomis.

1) Sąvoka „nusikalstama veika“, kaip ji suprantama pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį

68. Airija ir Komisija teigia, kad įprasta sąvokos „nusikalstama veika“, kaip ji suprantama pagal PBS 625 straipsnį, reikšmė apsiriboja nusikalstamomis veikomis, kurias išduodančioji valstybė kvalifikuoja kaip tokias. Per posėdį Airija pabrėžė abipusio baudžiamumo taisyklės, kaip lyginamosios garantijos, sisteminį vaidmenį. Airijos teigimu, rėmimasis Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija pagal EŽTK 6 straipsnį neturi reikšmės, nes šioje jurisprudencijoje plėtojama savarankiška sąvoka „baudžiamasis kaltinimas“ teisingo bylos nagrinėjimo, o ne perdavimo procedūros kontekste.

69. Komisija priduria, kad PBS 625 straipsnyje vartojama sąvoka „nusikalstama veika“ turi turėti vienodą reikšmę visoje nuostatoje, t. y. 2 ir 4 dalyse, ir kad ji gali apimti tik išduodančiosios valstybės apibrėžtas nusikalstamas veikas. Keliose PBS trečios dalies nuostatose aiškiai kalbama apie „patraukimą baudžiamojon atsakomybėn“ arba „nusikalstam[as] veik[as] pagal <...> teisę“, o jo 599 straipsnyje vartojant tas sąvokas įprasminama abipusio baudžiamumo taisyklė.

70. Mano nuomone, toks siauras aiškinimas neturi būti taikomas. Visų pirma PBS yra neatskiriama Sąjungos teisės sistemos dalis[55], todėl jos aiškinimas turi būti suderinamas su Chartija, kuri taikoma visais atvejais, kai valstybės narės veikia Sąjungos teisės taikymo srityje, įskaitant perdavimo procedūras pagal PBS trečią dalį. Darytina išvada, jog PBS 625 straipsnio 2 dalyje numatyta specialioji taisyklė turi būti aiškinama taip, kad atitiktų Chartiją. Kalbant konkrečiai, pagal Chartijos 6 straipsnyje įtvirtintą teisę į laisvę ir teisę į veiksmingą teisminę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį, taip pat pagal Chartijos 49 straipsnio 1 dalyje numatytą bausmių teisėtumo ir nuspėjamumo principą reikalaujama, kad pagal specialiąją taisyklę suteikiama apsauga neapsiribotų nusikalstamomis veikomis, kurias išduodančioji valstybė oficialiai laiko „baudžiamosiomis“, o apimtų bet kokius baudžiamojo pobūdžio arba baudžiamąjį poveikį turinčius veiksmus ar procesą.

[55] Šiuo klausimu žr. 1974 m. balandžio 30 d. Sprendimą *Haegeman* (181/73, EU:C:1974:41, 5 punktas), 1998 m. birželio 16 d. Sprendimą *Racke* (C-162/96, EU:C:1998:293, 41 punktas), 2010 m. vasario 25 d. Sprendimą *Brita* (C-386/08, EU:C:2010:91, 39 punktas) ir 2018 m. vasario 27 d. Sprendimą *Western Sahara Campaign UK* (C-266/16, EU:C:2018:118, 46 punktas). Kadangi PBS buvo sudarytas 2021 m. balandžio 29 d. Tarybos sprendimu (ES) 2021/689 dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo ir Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės susitarimo dėl keitimosi įslaptinta informacija ir jos apsaugos saugumo procedūrų sudarymo Sąjungos vardu (OL L 149, 2021, p. 2), pagal SESV 217 straipsnį, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, jis yra Sąjungos institucijų aktas ir Sąjungos teisės dalis.

71. Taigi tam reikia Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su byla *Bonda*,[56] įtvirtintą sąvoką „nusikalstama veika“ aiškinti savarankiškai, atsižvelgiant į Europos Žmogaus Teisių Teismo suformuluotus *Engel* kriterijus[57] (toliau – *Bonda* kriterijai), kuriais remdamasis Teisingumo Teismas nustatė trijų etapų kriterijų, pagal kurį nustatoma, ar sankcija yra „baudžiamojo pobūdžio“: i) teisinis kvalifikavimas pagal nacionalinę teisę; ii) pats pažeidimo pobūdis; ir iii) bausmės griežtumas. Tokiu požiūriu užtikrinama, kad specialiosios taisyklės apsauga būtų taikoma ir laisvės atėmimui tais atvejais, kai pagal nacionalinę sistemą sankcija laikoma „civiline“, „administracine“ arba „drausmine“. Kitaip tariant, PBS 625 straipsnio 2 dalis negali būti aiškinama taip, kad iš jos taikymo srities būtų išskiri veiksmai ir sankcijos, kuriems taikomos Chartijoje užtikrinamos teisės[58].

72. Antra, kaip matyti iš PBS 4 straipsnio 1 dalies, pagal Vienos konvencijos 31 straipsnio 1 dalį sutartis turi būti aiškinama laikantis geros valios principų, atsižvelgiant į joje vartojamų sąvokų įprastinę reikšmę sutarties kontekste ir į sutarties objektą bei jos tikslą. PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatytos specialiosios taisyklės tikslas ir paskirtis yra apsaugoti prašomą perduoti asmenį nuo baudžiamojo persekiojimo, nuteisimo ar kitokio jo laisvės atėmimo už veikas, kurių vykdančioji teisminė institucija nepatikrino. Dėl siauro aiškinimo, susijusio tik su formaliu išduodančiosios valstybės nustatytu kvalifikavimu, ši garantija netektų didelės dalies veiksmingumo[59], be kita ko, kiek tai susiję su išankstiniu prieštaravimu dėl perdavimo. Kadangi PBS aiškiai grindžiamas ne abipusiu pasitikėjimu, o abipusiu bendradarbiavimu taikant apsaugos priemones, jeigu vykdančioji institucija aklai vadovautųsi išduodančiosios valstybės nustatytu kvalifikavimu, asmens apsauga galėtų būti sumažinta būtent tada, kai vykdančiosios institucijos sprendimo pasekmės yra svarbiausios to asmens teisėms, t. y. prieš perdavimą, kai vykdančioji teisminė institucija dar turi nuspręsti, ar tos teisės bus tinkamai apsaugotos. Kitaip tariant, siekiant PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatytos specialiosios taisyklės veiksmingumo reikalaujama, kad vykdančioji teisminė institucija išsaugotų galimybę savarankiškai įvertinti, ar

[56] 2012 m. birželio 5 d. sprendimo (C-489/10, EU:C:2012:319) 37 ir paskesni punktai.

[57] EŽTT savarankiškai aiškina sąvoką „baudžiamasis kaltinimas“, siekdamas išvengti savavališko pagrindinių garantijų netaikymo. 1976 m. birželio 8 d. Sprendime *Engel ir kiti prieš Nyderlandus* (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071) EŽTT nusprendė, kad proceso „baudžiamasis“ pobūdis negali priklausyti tik nuo to, kaip jį kvalifikuoja valstybė, priešingu atveju valstybės galėtų nesilaikyti EŽTK 6 straipsnio, paprasčiausiai perkvalifikuodamos baudžiamąsias priemones į „drausmines“. Todėl jis nustatė tris pirma minėtus kriterijus. Ši logika buvo patvirtinta 1984 m. vasario 21 d. Sprendime *Öztürk prieš Vokietiją* (CE:ECHR:1984:0221JUD000854479), pagal kurį procedūra, formaliai kvalifikuojama kaip „administracinė“, vis dėlto patenka į EŽTK 6 straipsnio taikymo sritį, nes ja siekiama baudžiamojo ir atgrasomojo tikslo.

[58] Nors, kaip Teisingumo Teismas paaiškino Sprendime *Alchaster I* (40–43 punktai), PBS trečios dalies pagrindas yra bendradarbiavimas baudžiamosios teisenos ir teisėsaugos srityje, šis kontekstinis elementas neriboja PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojamos sąvokos „nusikalstama veika“ aiškinimo apsiribojant tik veikomis, kurios pagal nacionalinę teisę oficialiai klasifikuojamos kaip baudžiamosios. Bendrasis trečios dalies tikslas nurodo mechanizmo taikymo sritį, t. y. bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, o ne jame numatytų apsaugos garantijų prasmę. Taigi šios garantijos taip pat gali būti taikomos sankcijoms, kurios, nors pagal kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę formaliai nėra apibrėžtos kaip baudžiamosios, dėl savo tikslo, sunkumo ar atgrasomojo pobūdžio yra baudžiamojo pobūdžio.

[59] Tai atitinka platesnę Teisingumo Teismo jurisprudenciją. 2013 m. lapkričio 14 d. Sprendime *Baláž* (C-60/12, EU:C:2013:733, 35 punktas) Teisingumo Teismas nusprendė, kad, siekiant užtikrinti Pagrindų sprendimo 2002/584 veiksmingumą, nusikalstamų veikų kvalifikavimas pagal valstybių narių teisę nėra galutinis aiškinant nuostatas, susijusias su teismų jurisdikcija baudžiamosiose bylose. Be to, 2014 m. gegužės 27 d. Sprendime *Spasic* (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 77 punktas) Teisingumo Teismas pabrėžė, kad nors Sąjungos teisėje materialinė ar procesinė baudžiamoji teisė nesuderinta, Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9), 54 straipsnyje įtvirtintas *ne bis in idem* principas užkerta kelią nebaudžiamumui ir skatina teisinį saugumą. Jis pažymėjo, kad, nesant suderinimo, Sąjungos teisės nuostatos, kuriose nėra aiškios nuorodos į nacionalinę teisę, turi būti aiškinamos savarankiškai ir vienodai, atsižvelgiant į jų kontekstą ir tikslus.

nagrinėjama sankcija yra baudžiamojo pobūdžio, o ne tiesiog remtis išduodančiosios valstybės nustatytu kvalifikavimu. Taip pat aiškinant savarankiškai būtų užtikrintas PBS 524 straipsnio 2 dalies veiksmingumas [60].

73. Komisijos teiginyje, kad jos požiūris vienodai veiksmingai gina pagrindines teises, nereikalaujant savarankiškai apibrėžti sąvokos „nusikalstama veika“, neatsižvelgta į tai, kad PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialioji taisyklė pati savaime suteikia pagrindines teises saugančią esminę procedūrinę garantiją, kuri užtikrina, kad vykdančioji teisminė institucija nurodytų tikslias teisines ribas, kuriomis ji gali riboti laisvę, ir taip būtų palaikoma teisė į laisvę, veiksmingą teisminę gynybą ir bausmių teisėtumo bei nuspėjamumo principus. Jeigu sąvokos „nusikalstama veika“ aiškinimas būtų paliktas kvalifikuoti pagal nacionalinę teisę, vykdančioji institucija prarastų suteiktos apsaugos ribas, todėl prašomam perduoti asmeniui galėtų būti atimta laisvė arba jis galėtų būti baudžiamas už veikas, kurių jos sprendimas dėl perdavimo neapima. Taigi savarankiška sąvokos „nusikalstama veika“ apibrėžtis, pagrįsta *Bonda* kriterijais ir orientuota į joje numatytos sankcijos baudžiamąjį pobūdį, yra būtina siekiant apsaugoti šias pagrindines teises [61].

74. Dėl argumento, kad pats PBS tekstas patvirtina platesnį aiškinimą, reikėtų pažymėti, kad, viena vertus, kitose trečios dalies nuostatose, kaip antai 598 straipsnio a punkte, 600 straipsnio a punkte ir 601 straipsnio d punkte, aiškiai kalbama apie „patraukimą baudžiamojon atsakomybėn“ arba „nusikalstam[as] veik[as] pagal <...> teisę“, o jos 599 straipsnyje vartojant tas sąvokas apibrėžta abipusio baudžiamumo taisyklė. Kita vertus, PBS 625 straipsnio 2 dalyje be išlygų vartojama sąvoka „pažeidimas“. Tai, kad nėra žodžio „nusikalstama“, reiškia sąmoningą pasirinkimą vartoti platesnę sąvoką „pažeidimas“, reiškiančią platesnę specialiosios taisyklės apsaugos sritį. Vis dėlto, kai kurios kitos kalbinės versijos (ne anglų k.) nepatvirtina, kad PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „pažeidimas“ apima tik nusikalstamas veikas, ar ir kitas neteisėto elgesio formas [62]. Taigi šiuo klausimu kalbinės versijos nėra įtikinamos, o žodžio „pažeidimas“ reikšmės negalima nustatyti remiantis vien lingvistine išvada.

75. Todėl PBS 625 straipsnio 2 dalyje be išlygų vartojama sąvoka „pažeidimas“ turi būti aiškinama atsižvelgiant į tos nuostatos kontekstą ir tikslą, kurie gali atskleisti, kad susitarime vartojama sąvoka „pažeidimas“ gali būti taikoma skirtingai. Vadinasi, pagal PBS ši sąvoka dviejuose perdavimo sistemos etapuose gali būti taikoma skirtingai: PBS arešto orderio išdavimo tikslais ji gali būti kvalifikuojama pagal nacionalinę teisę, o taikant PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatytą specialiąją taisyklę aiškinama savarankiškai. Taigi PBS 625 straipsnio 2 dalis veikia kaip apsaugos garantija, apsauganti perduotą asmenį nuo baudžiamojo persekiojimo, nuteisimo ar jo laisvės atėmimo už „kitas nusikalstamas veikas“. Šis apsaugos tikslas patvirtina *Bonda* kriterijus

[60] PBS 524 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jokia trečios dalies nuostata nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises, įtvirtintas EŽTK, o Sąjungos atveju – Chartijoje. Tai reiškia, kad PBS 625 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama laikantis šių dokumentų. Atitinkamai, jeigu išduodančioji valstybė galėtų sankciją kvalifikuoti kaip civilinę net ir tuo atveju, kai ji pagal EŽTK ir Chartijos standartus yra baudžiamojo pobūdžio, PBS 524 straipsnio 2 dalies veiksmingumas sumažėtų. Siekiant išvengti tokio rezultato, PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „nusikalstama veika“ turi būti aiškinama savarankiškai, laikantis *Bonda* kriterijų, kurie užtikrina, kad visi veiksmai, dėl kurių pareikšti kaltinimai yra baudžiamieji, patektų į specialiosios taisyklės taikymo sritį.

[61] Dėl savarankiškų EŽTK sąvokų žr. Letsas, G., „Autonomous concepts, conventionalism, and judicial discretion“, *A Theory of Interpretation of the European Convention on Human Rights*, internetinis leidimas, Oxford Academic, Oxford, 2007, p. 37–57).

[62] Pavyzdžiui, atitinkamose versijos italų k. nuostatose vartojamas terminas „reato“, paprastai reiškiantis nusikalstamą veiką pagal tos šalies teisės sistemą.

atitinkantį savarankišką sąvokos „pažeidimas“ aiškinimą, siekiant išvengti, kad garantija taptų neveiksminga dėl teisinio kvalifikavimo pagal nacionalinę teisę, taip pat siekiant išsaugoti PBS perdavimo tvarkos nuoseklumą ir apsauginį tikslą [63].

76. Ta pati logika taikoma ir argumentui, susijusiam su abipusio baudžiamumo taisykle. Airija teigia, jog PBS 599 straipsnio 2 dalyje nustatytas abipusio baudžiamumo reikalavimas rodo, kad siekiant nustatyti, ar nagrinėjami veiksmai yra nusikalstama veika pagal susitarimą, būtina remtis tiek išduodančiosios, tiek vykdančiosios valstybės vidaus teise. Jos nuomone, PBS trečios dalies VII antraštinė dalis grindžiama prielaida, kad arešto orderis gali būti išduotas tik dėl veiksmų, kurie abiejų valstybių, dalyvaujančių perdavimo procedūroje, teritorijoje yra laikomi „nusikalstamais“.

77. Šiuo klausimu pažymėtina, kad PBS 599 straipsnio 2 dalyje ir 625 straipsnio 2 dalyje reglamentuojami įvairūs perdavimo procedūros etapai ir siekiama skirtingų tikslų. PBS 599 straipsnio 2 dalis, kurioje taikoma abipusio baudžiamumo taisyklė, susijusi su perdavimo priimtinumu dėl veikų, kuriomis grindžiamas prašymas perduoti asmenį. Kita vertus, 625 straipsnio 2 dalis yra apsaugos priemonė, užkertanti kelią baudžiamajam persekiojimui ar laisvės atėmimui už „kitas nusikalstamas veikas“, padarytas iki perdavimo. Siekiant Chartijoje numatytos apsaugos užtikrinimo ir veiksmingumo, pagal specialiąją taisyklę sąvoka „nusikalstama veika“ turi būti aiškinama savarankiškai pagal *Bonda* kriterijus [64].

2) Nusikalstamos veikos, kurioms taikomas arešto orderis

78. PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialiąja taisykle užtikrinama, kad nebūtų galima vykdyti perduoto asmens baudžiamojo persekiojimo, jis negalėtų būti nuteistas ir jam negalėtų būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios tas asmuo yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą. Pagal pažeidimu grįstą šios nuostatos formuluotę [65] teismo civilinės teisės pažeidimas paprastai būtų atskirtas nuo sukčiavimo, nes tai yra atskiras teisinis kvalifikavimas ir ginami skirtingi interesai. Taigi asmens patraukimas baudžiamojon atsakomybėn, nuteisimas ar sulaikymas už nepagarbą teismui be prašomosios valstybės sutikimo iš pirmo žvilgsnio reikštų specialiosios taisyklės taikymą. Priešingai, specialioji taisyklė nepažeidžiama, kai tariama civilinė nepagarba teismui yra glaudžiai ir netiesiogiai susijusi su sukčiavimu, dėl kurio išduotas arešto orderis.

[63] Pažymėtina, kad remtis išduodančiosios valstybės taikomu kvalifikavimu pagal PBS 625 straipsnio 3 dalies g punktą ir 4 dalį gali būti problemiška. Kai tam tikri veiksmai, kaip antai nepagarba Jungtinės Karalystės teismui, pagal nacionalinę teisę nelaikomi „nusikalstama veika“, po perdavimo negali būti prašoma duoti sutikimo, net jei pagal savarankišką 625 straipsnio 2 dalies aiškinimą paskirta sankcija galėtų trukdyti perdavimui. Kadangi šiose nuostatose kalbama apie „nusikalstamas veikas“, kai vykdomas perdavimas pagal PBS trečios dalies VII antraštinės dalies nuostatas, sutikimo mechanizmas gali būti taikomas ne civilinėms, o baudžiamojo pobūdžio užtikrinimo priemonėms, paliekant vykdančiajai institucijai galimybę leisti vykdyti susijusį galimą laisvės atėmimą. Ar šią struktūrinę spragą galima užpildyti tikslingai aiškinant PBS 625 straipsnio 4 dalyje vartojamą sąvoką „nusikalstama veika“, laikantis PBS 625 straipsnio 2 dalyje reikalaujamo teisių apsaugos požiūrio, lieka atviras klausimas.

[64] Dėl Komisijos argumento, kad nėra „būtino poreikio“ teleologiniam sąvokos „nusikalstama veika“ aiškinimui, nes bet kuriuo atveju taikoma Chartija, reikia pažymėti, kad Chartijos taikytinumas ir jos procesinio taikymo apimtis yra skirtingi klausimai. Chartijoje užtikrinamos teisės, o specialioji taisyklė garantuoja jų procedūrinį įgyvendinimą. Tik savarankiškai aiškindama PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojamą sąvoką „nusikalstama veika“ vykdančioji institucija gali nustatyti, ar baudžiamasis persekiojimas, nuteisimas arba laisvės atėmimas po perdavimo nepatenka į leidžiamo laisvės atėmimo taikymo sritį – tai esminis dalykas siekiant Chartijos 47 straipsnio ir 49 straipsnio 1 dalies veiksmingumo. Pati Chartija negali pakeisti procesinės garantijos, skirtos tam, kad jos konkrečios garantijos būtų įgyvendinamos ir jomis būtų galima remtis.

[65] PBS 625 straipsnio 2 dalyje išlaikyta tradicinė formuluotė, grindžiama nusikalstama veika (o ne veiksmais), kurioje dėmesys skiriamas tam, ar asmuo yra baudžiamas, nuteisiamas arba jam atimama laisvė už kitą nusikalstamą veiką nei ta, dėl kurios jis perduotas.

3. Praktinis specialiosios taisyklės taikymas

a) Rėmimasis prieštaravimu prieš perdavimą

79. Kaip paaiškinta Sprendime *Alchaster I*, vykdančioji teisminė institucija turi *ex ante* įvertinti perdavimo suderinamumą su pagrindinėmis teisėmis pagal PBS 604 straipsnio c punktą. Darytina išvada, jog tais atvejais, kai esama akivaizdžios grėsmės, kad bus pažeista specialioji taisyklė, vykdančioji teisminė institucija negali tiesiog neatsižvelgti į šį susirūpinimą dėl to, kad sutikimo davimo procedūra pagal PBS 625 straipsnio 4 dalį taikoma tik po perdavimo.

80. Jei vykdančiajai teisminei institucijai atliekant vertinimą nustatomas realus pavojus, kad asmuo bus patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, nuteistas arba jam atimta laisvė už kitas nusikalstamas veikas nei tos, dėl kurių jis perduotas, gali būti pažeistos to asmens pagrindinės procesinės garantijos. Net ir galimų, o ne realių, šių garantijų pažeidimų atveju pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį vykdančioji teisminė institucija įpareigojama užtikrinti, kad asmuo nebūtų savavališkai patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar jam nebūtų taikomas laisvės atėmimas. Todėl prieš leisdama perduoti vykdančioji teisminė institucija turi imtis priemonių šiam pavojui pašalinti.

81. Būtent tuomet tampa aktualus PBS 604 straipsnio c punktas, siejamas su 613 straipsnio 2 dalimi. Pagal šią nuostatą vykdančiajai teisminei institucijai suteikiama teisė kaip perdavimo sąlygos reikalauti pakankamų išduodančiosios valstybės garantijų. Taip PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialioji taisyklė ir galimybė prašyti papildomos informacijos pagal PBS 604 straipsnio c punktą yra taikomos kartu. Pirmojoje nuostatoje apibrėžiama materialinė apsauga, o antrojoje numatomas procesinis mechanizmas, pagal kurį vykdančioji teisminė institucija gali iš anksto užtikrinti šią apsaugą.

b) Dėl privataus asmens teisės remtis specialiąja taisykle

82. Galima pažymėti, kad PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialioji taisyklė kiekvienam subjektui sukelia skirtingas teisines pasekmes. Iš vykdančiosios valstybės perspektyvos ši taisyklė užtikrina veiksmų, dėl kurių ji leidžia perduoti asmenį, apimties kontrolę suteikiant jos teisminei institucijai įgaliojimus atsisakyti duoti sutikimą atskirais atvejais ir taip išsaugoti suverenitetą. Išduodančiajai valstybei šia taisykle nustatoma pareiga laikytis sprendimo dėl perdavimo: jei prašomas perduoti asmuo neatsisakė tokios apsaugos, išduodančioji valstybė turi arba nevykdyti baudžiamojo persekiojimo, nenuteisti asmens ir netaikyti jam laikino laisvės atėmimo už „kitas nusikalstamas veikas“, taip pat neprašyti vykdančiosios valstybės sutikimo tai padaryti arba išduoti naują orderį. Perduotam asmeniui užtikrinant teisinį saugumą ir apsaugą nuo savavališko laisvės atėmimo garantuojama teisė į tai, kad jis nebūtų persekiojamas, nuteistas ar jam atimta laisvė už veiksmus, nesusijusius su tais, dėl kurių buvo leista jį perduoti.

83. Pažymėtina, kad specialioji taisyklė suformuluota aiškiai, griežtai ir yra draudžiamojo pobūdžio („negalima vykdyti perduoto asmens baudžiamojo persekiojimo, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė“). Taigi, mano nuomone, PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta aiški garantija (nors ir su tam tikromis išimtimis[66]), kad išduodančiojoje valstybėje

[66] Žr. šios išvados 37 punktą ir 47–54 punktus.

nebus vykdomas asmens baudžiamasis persekiojamas, asmuo nebus nuteistas ir jam nebus atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios tas asmuo yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą [67].

84. Atsižvelgiant į aiškias ir tikslias PBS 625 straipsnio 2 dalies formuluotes, taip pat į šias ribotas ir aiškiai nurodytas išimtis ir aiškų perduoto asmens teisių pripažinimą, yra tvirtas argumentas, kad ši nuostata atitinka ribą, kurią reikia nustatyti siekiant užtikrinti apsaugą kaip Sąjungos pagrindinių teisių klausimą.

85. Taigi šios nuostatos teisinis poveikis neapsiriboja tarpvalstybiniais įsipareigojimais, bet apima ir tiesioginio veikimo Sąjungos teisės sistemoje teisių, kuriomis tiesiogiai remiamasi teismuose, nustatymą.

86. Vis dėlto, nors PBS 625 straipsnio 2 dalis, kaip Sąjungos teisės nuostata, gali būti taikoma valstybių narių teismuose, kaip nurodyta pirma [68], ji neturi tiesioginio poveikio Jungtinėje Karalystėje. Tai nereiškia, kad perduotas asmuo neturi teisminės apsaugos toje valstybėje; veikiau tai reiškia, kad tokia apsauga priklauso nuo nacionalinės teisės ir negali būti grindžiama tiesiogiai PBS. Darytina išvada, jog perdavimo etape patys Sąjungos teismai turi užtikrinti, kad būtų laikomasi specialiosios taisyklės, ir prireikus reikalauti papildomų garantijų pagal PBS 604 straipsnio c punktą, nes būtent tuo momentu pačioje Sąjungos teisės sistemoje gali būti užtikrintas PBS 625 straipsnio 2 dalies laikymasis.

c) Turinio ir tvarkos užtikrinimas

87. Asmens teisių procesinis pažeidimas padaromas tada, kai asmuo neturi veiksmingų priemonių remtis specialiąja taisykle arba ginčyti jos pažeidimą. Pavyzdžiui, jeigu asmuo turi remtis tik vykdančiosios valstybės diplomatine apsauga ir neturi teisės kreiptis į išduodančiosios valstybės teismus, pagrindinių teisių apsauga tampa tik teorinė. Be to, glausta lyginamoji nacionalinės teisės sistemų analizė rodo, kad galimybę atitinkamam asmeniui remtis specialiąja taisykle paprastai tikrina nacionaliniai teismai, o tai patvirtina, kad ji yra garantija, kuria gali remtis privatūs asmenys [69]. Taigi, kai asmuo gali remtis tuo, kad išduodančioji valstybė tariamai pažeidė specialiąją taisyklę, vykdančioji teisminė institucija gali perduoti asmenį, nes atitinkamo asmens pagrindinės teisės išlieka veiksmingai saugomos pagal šią teisės sistemą [70].

[67] Šios išimtys apima: i) vykdančiosios teisminės institucijos sutikimą; ii) perduoto asmens atsisakymą, kad jam būtų taikoma taisyklė, pagal PBS 611 straipsnio 1 ir 2 dalis, jeigu jis duodamas savanoriškai ir visiškai suvokiant jo pasekmes; ir iii) galimybę numanyti sutikimą pagal PBS 625 straipsnio 1 dalį, išskyrus atvejus, kai vykdančioji institucija konkrečiu atveju aiškiai tai atmeta.

[68] Žr. šios išvados 37 punktą. Teisingumo Teisme buvo nustatyta, kad privatūs asmenys negali remtis šia nuostata kaip sutarties norma Jungtinės Karalystės teismuose. Airija pabrėžė, kad specialioji taisyklė Jungtinėje Karalystėje taikoma tik pagal nacionalinės teisės aktus, t. y. *Extradition Act 2003* (2003 m. Ekstradicijos įstatymas).

[69] Žr. šios išvados 50 išnašoje nurodytą *Bundesverfassungsgericht* nutartį, kurios 60 punkte tas teismas pridūrė, kad atsisakymas suteikti individualią teisminę gynybą prieštarauja *Grundgesetz* (Pagrindinis įstatymas) 19 straipsnio 4 daliai, kuria užtikrinama galimybė pasinaudoti veiksminga teisinės gynybos priemone tais atvejais, kai išduotas asmuo negali pats remtis specialiąja taisykle, kaip yra Jungtinėse Amerikos Valstijose, priėmus 2015 m. birželio 30 d. Sprendimą *Jungtinės Valstijos prieš Suarez* (Jungtinių Amerikos Valstijų apeliacinis teismas, antrasis apygardos teismas, Nr. 14-2378-cr). *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) taip pat vertina ekstradicijos iš Nyderlandų į kitą šalį priimtinumą tik tais atvejais, kai: a) paaiškėja, kad būtų „akivaizdžiai pažeistos“ duomenų subjekto teisės; *ir* b) buvo tinkamai įrodyta, kad po perdavimo asmuo neturės „teisių gynimo priemonės“ dėl šio pažeidimo (*Hoge Raad der Nederlanden* (Aukščiausiasis Teismas, Nyderlandai) 2004 m. rugsėjo 7 d. sprendimas (00760/04 U, NL:HR:2004:AP1534)).

[70] Šiuo klausimu žr. 2023 m. rugsėjo 26 d. *Hoge Raad der Nederlanden* (Aukščiausiasis Teismas, Nyderlandai) sprendimą (23/01346 U, NL:HR:2023:1315).

88. Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad pagal PBS tiek specialiosios taisyklės turinys (esminis laikymasis), tiek galimybė ją įgyvendinti (procesinė teisė kreiptis į teismą) yra būtini siekiant užtikrinti suderinamumą su Chartijoje nustatytais pagrindinių teisių standartais. Kai kuris nors aspektas yra neaiškus, vykdančioji teisminė institucija negali vykdyti perdavimo. Ji privalo įvertinti numatomą prašomo perduoti asmens padėtį Jungtinėje Karalystėje.

89. Praktiškai iš Sprendimo *Alchaster I* matyti, kad nors PBS 604 straipsnio c punkte nėra aiškios nuorodos į atsisakymą perduoti, kai garantijos yra nepakankamos, garantija taptų neveiksminga, jei arešto orderis būtų vykdomas tokiomis aplinkybėmis, kai garantijos nepateikiamos. Todėl „prieš nuspręsdama, ar vykdyti arešto orderį“, vykdančioji teisminė institucija išsaugo įgaliojimus ir pareigą[71]atsisakyti perduoti asmenį, jeigu išlieka pavojus pagrindinėms teisėms[72].

90. Priėmusi šį sprendimą vykdančioji teisminė institucija turi atsižvelgti tiek į bendrą Jungtinės Karalystės teisinę sistemą, tiek į praktiką, susijusią su specialiosios taisyklės laikymusi, taip pat į konkrečias bylos aplinkybes, įskaitant bet kokią informaciją, kad asmuo gali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, nuteistas ar kitaip atimta jo laisvė už kitas nusikalstamas veikas, kurios nėra leidžiamos pagal sprendimą dėl perdavimo. Jei atlikus šį nagrinėjimą išlieka svarių ir neginčijamų priežasčių manyti, kad specialiosios taisyklės pažeidimas yra tikėtinas, ši institucija, prieš leisdama perduoti asmenį, turi arba paprašyti išduodančiosios valstybės suteikti tinkamas garantijas, arba, jeigu šių garantijų nėra arba jos nepakankamos, visiškai atsisakyti perduoti asmenį[73]. Kalbant konkrečiai, Sprendimo *Alchaster I* 78 punkte Teisingumo Teismas pabrėžė, kad vykdančioji teisminė institucija, turinti priimti sprendimą dėl remiantis PBS išduoto arešto orderio, negali nurodyti perduoti prašomą perduoti asmenį, jeigu konkrečiai ir tiksliai išnagrinėjusi šio asmens situaciją mano, kad yra pagrįstų priežasčių daryti išvadą, jog tuo atveju, jei šis asmuo būtų perduotas Jungtinei Karalystei, kiltų realus pavojus jo pagrindinių teisių apsaugai.

d) Specialiosios taisyklės taikymo ribos ir sąlygos

91. Teisė remtis specialiąja taisykle prieš perdavimą vykdomose procedūrose yra ribota. Pačiame PBS 625 straipsnyje nustatytos tam tikros sąlygos, kurios lemia rėmimosi ja apimtį. Pirma, kaip minėta[74], šios teisės gali būti atsisakyta pagal PBS 611 straipsnio 1 ir 2 dalis. Antra, pagal PBS 625 straipsnio 1 dalį šalims leidžiama informuoti Specialųjį komitetą, kad preziumuojamas sutikimas vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už kitas nusikalstamas veikas, jei vykdančioji teisminė institucija konkrečiu atveju nurodo kitaip. Pagal šį mechanizmą reikalaujama, kad vykdančioji teisminė institucija būtų apdairi, kai asmuo remiasi specialiąja taisykle, nes numanomas sutikimas negali būti savaiminis, kai esama pagrįstų prieštaravimų. Trečia, šios taisyklės taikymas turi būti grindžiamas pagrįsta rizika: vykdančioji teisminė institucija privalo nagrinėti ne hipotetinius ar spekuliatyvius prašymus, o imtis nagrinėjimo tik turėdama patikimų įrodymų, kad asmuo gali būti persekiojamas, nuteistas ar jo laisvė gali būti atimta už nusikalstamas veikas, dėl kurių nebuvo duotas leidimas jį perduoti.

[71] Žr. PBS 625 straipsnio 4 dalies paskutinį sakinį, kuriame vartojamas žodis „privalo“ reiškia, kad vykdančioji teisminė institucija negali imtis veiksmų, jei nesilaiko PBS 604 straipsnyje numatytų garantijų.

[72] Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Alchaster I* 76 ir 77 punktus. Tokį aiškinimą patvirtina šios nuostatos formuluotė, pagal kurią, kaip nurodyta 74 punkte, vykdančioji teisminė institucija privalo, „prieš nuspręsdama, ar vykdyti arešto orderį, [gauti] papildomų garantijų dėl elgesio su prašomu perduoti asmeniu po jo perdavimo“, – taip patvirtinama, kad ji turi įvertinti vykdymą ir prireikus jo atsisakyti, jei šių garantijų nepakanka.

[73] Sprendimo *Alchaster I* 78, 83–91 ir 98 punktai.

[74] Žr. šios išvados 82 punktą.

92. Kartu šiomis sąlygomis užtikrinama, kad specialioji taisyklė būtų taikoma laikantis numatytos taikymo srities ribų, kartu išlaikant PBS 625 straipsnio 2 dalies, kaip pagrindinės garantijos, veiksmingumą. Be to, dėl jų šios taisyklės taikymas išlieka subalansuotu mechanizmu, yra prieinamas asmeniui, kai tikrai kyla pavojus jo laisvei, bet taip pat struktūriškai suderintas taip, kad būtų laikomasi PBS numatyto perdavimo mechanizmo.

4. Tarpinė išvada

93. PBS 625 straipsnio 2 dalyje nustatyta specialioji taisyklė yra esminė procesinė garantija, kuria užtikrinama, kad perduoto asmens baudžiamasis persekiojimas būtų vykdomas, asmuo nuteisiamas ar jam atimama laisvė tik už nusikalstamas veikas, dėl kurių vykdančioji teisminė institucija leidžia jį perduoti. PBS yra Sąjungos teisės dalis, o tai reiškia, kad jos aiškinimas turi atitikti Chartiją, visų pirma 6, 47 straipsnius ir 49 straipsnio 1 dalį, kuriais užtikrinama teisė į laisvę, veiksminga teisminė apsauga, sankcijų teisėtumas ir nuspėjamumas. Todėl PBS 625 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „nusikalstama veika“ negali būti aiškinama atsižvelgiant tik į išduodančiosios valstybės taikomą kvalifikavimą, o turi būti aiškinama savarankiškai, remiantis *Bonda* kriterijais, konkrečiai atsižvelgiant į nusikalstamos veikos pobūdį, jai būdingas savybes ir bausmės griežtumą. Kadangi PBS 625 straipsnio 2 dalis yra teisės nuostata, kuria galima remtis Sąjungos teisės sistemoje, privatus asmuo turi galėti ja remtis, kad užginčytų leidžiamą perdavimą. Tais atvejais, kai padaromas materialinis arba procedūrinis specialiosios taisyklės pažeidimas, vykdančioji teisminė institucija pagal PBS 604 straipsnio c punktą turi įsikišti, kad sustabdytų perdavimą arba užkirstų jam kelią, nes dėl to, kad specialiosios taisyklės iš esmės nėra paisoma arba nėra vykdomos užtikrinimo procedūros, perdavimas būtų nesuderinamas su Chartija.

94. Taigi siūlau Teisingumo Teismui į pirmuosius keturis prejudicinius klausimus atsakyti: PBS 604 straipsnio c punktas ir 625 straipsnio 2 dalis, siejami su Chartijos 6, 47 straipsniais ir 49 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinami taip, kad specialioji taisyklė yra esminė vykdytina procesinė garantija, kurios pažeidimas ar galimas pažeidimas, vertinamas atsižvelgiant į savarankiškai apibrėžtą sąvoką „nusikalstama veika“, taip pat į teisinį kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę, nusikalstamos veikos pobūdį ir bausmės griežtumą, reiškia, kad vykdančioji teisminė institucija turi nustatyti perdavimo sąlygą, kad išduodančioji valstybė užtikrintų, jog nebus vykdomas perduoto asmens baudžiamasis persekiojimas, asmuo nebus nuteistas ir jam nebus atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą, dėl kurios jis yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą.

C. Dėl penktojo prejudicinio klausimo

95. Penktuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar PBS 625 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama perduoti prašomą asmenį, kuris buvo nuteistas 6 mėnesių laisvės atėmimo bausme už nepagarbą teismui, tačiau nebuvo prašoma jo perduoti, kad atliktų bausmę, nes pagal išduodančiosios valstybės teisę nepagarba teismui yra civilinės teisės, o ne nusikalstamojo pobūdžio pažeidimas.

96. Pirma, nagrinėdama apeliantų prieštaravimą dėl perdavimo vykdančioji teisminė institucija turi nustatyti, ar nagrinėjami veiksmai arba sankcija, pavyzdžiui, nepagarba teismui, patenka į PBS 625 straipsnio 2 dalies taikymo sritį. Tam reikalingas nepriklausomas vertinimas pagal *Bonda*

kriterijus[75]. Tai, kad sankcija už tokius veiksmus apima laisvės atėmimą, pavyzdžiui, šešių mėnesių laisvės atėmimą, neabejotinai rodo jos baudžiamąjį pobūdį, kaip tai suprantama pagal PBS 625 straipsnio 2 dalį, neatsižvelgiant į tai, kaip ją vertina išduodančioji valstybė.

97. Antra, jeigu vykdančioji teisminė institucija konstatuoja, kad veiksmai arba sankcija yra baudžiamojo pobūdžio, ji, remdamasi objektyvia, patikima ir konkrečia informacija, turi nustatyti, ar yra svarių ir pagrįstų priežasčių manyti, kad po perdavimo asmuo bus patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, nuteistas ar jam bus atimta laisvė, pažeidžiant PBS 625 straipsnio 2 dalį.

98. Jeigu specialiosios taisyklės nėra, ji netaikoma arba ja negali remtis privatūs asmenys, kaip gali būti tuo atveju, kai išduodančioji valstybė tam tikrus veiksmus (pavyzdžiui, civilinę nepagarbą teismui) laiko nesusijusiais su baudžiamąja sritimi, ši aplinkybė jau rodo struktūrinę riziką, kad bus pažeista PBS 625 straipsnio 2 dalis ir 604 straipsnio c punktas, siejami su Chartijos 6, 47 straipsniais ir 49 straipsnio 1 dalimi. Jeigu pagal išduodančiosios valstybės teisę tokiems veiksmams ir su jais susijusioms sankcijoms specialiosios taisyklės apsauga aiškiai netaikoma, pavojus tampa veikiau tikras, o ne hipotetinis.

99. Trečia, jei nustatomas toks pavojus, prieš leisdama perduoti asmenį institucija turi oficialiai paprašyti išduodančiosios valstybės suteikti tinkamas apsaugos priemones pagal PBS 604 straipsnio c punktą. Taigi vykdančioji teisminė institucija turi įvertinti, ar suteiktos garantijos yra pakankamos, t. y. ar jas taikant išnyksta pavojus, kad asmeniui bus atimta laisvė dėl Europos arešto orderyje nenurodytų veiksmų. Jei toks pavojus dėl garantijų išnyksta, gali būti leidžiama vykdyti perdavimą. Jei garantijų nėra, jos neaiškios arba nepakankamos, vykdančioji institucija turi sustabdyti perdavimą, kol bus pateiktos tinkamos garantijos. Galiausiai ji turi atsisakyti perduoti asmenį, jei tokių garantijų vis dar nėra arba jų nepakanka[76].

100. Šiuo aspektu pagal PBS perdavimo tvarką būtinas vykdančiosios teisminės institucijos ir išduodančiosios valstybės institucijos bendradarbiavimas. Praktiškai toks bendradarbiavimas gali vykti palaikant teisminį dialogą ir keičiantis informacija pagal 604 straipsnio c punktą, leidžiant vykdančiajai teisminei institucijai prašyti išduodančiosios valstybės paaiškinimų ar garantijų dėl nusikalstamų veikų apimties, taikomų procesinių garantijų ar specialiosios taisyklės laikymosi. Jei lieka abejonių, išduodančioji valstybė gali pateikti oficialias garantijas, kuriomis sprendžiami konkretūs susirūpinimą keliantys klausimai, pavyzdžiui, baudžiamojo persekiojimo ribos arba veiksmingų teisių gynimo priemonių buvimas. Šis procesas leidžia abiem institucijoms suderinti asmens teises su bendruoju gero teisingumo vykdymo interesu, užtikrinant, kad perdavimas būtų tęsiamas tik tada, kai taikomos tinkamos apsaugos priemonės. Vėliau vykdančiajai teisminei institucijai gali tekti įvertinti, ar papildomos garantijos atitinka Chartijos 47 straipsnio reikalavimus, taip pat atsižvelgiant į nukentėjusiųjų teisę į teisingumą[77].

[75] Žr. šios išvados 71–77 punktus.

[76] Žr. šios išvados 90 punktą.

[77] Dėl pareigos bendradarbiauti ir nukentėjusiųjų teisių žr., be kita ko, Sprendimą *Güzelyurtlu ir kiti prieš Kiprą ir Turkiją* (CE:ECHR:2019:0129JUD003692507, 232–236 punktai), kur EŽTT nurodė, kad iš EŽTK 2 straipsnio (teisė į gyvybę) gali kilti dvipusė valstybių bendradarbiavimo pareiga tiriant neteisėtas žmogžudystes, siekiant išsiaiškinti jų aplinkybes ir patraukti kaltininkus atsakomybėn. Kadangi ši pareiga yra imtis priemonių, o ne pasiekti tam tikrų rezultatų, valstybės privalo imtis visų pagrįstų priemonių, galimų pagal galiojančius bendradarbiavimo dokumentus. Remdamasis šiuo sprendimu, 2019 m. liepos 9 d. Sprendime *Romeo Castaño prieš Belgiją* (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, 79–92 punktai) EŽTT iš esmės analizuoja, ar Belgijos atsisakymas bendradarbiauti nepagrįstai pažeidė pareiškėjų procesines teises pagal EŽTK 2 straipsnį. EŽTT pripažįsta, kad EŽTK 3 straipsnio (nežmoniško ar žeminamo elgesio draudimas) pažeidimo rizika gali būti pagrindas atsisakyti perduoti asmenį, tačiau pabrėžia, kad tokia rizika turi turėti pakankamą individualizuotą faktinį pagrindą.

101. Šis požiūris užtikrina, kad PBS 625 straipsnio 2 dalis būtų veiksminga ir vykdytina garantija, apsauganti nuo neteisėto baudžiamojo persekiojimo ar laisvės atėmimo. Tai atitinka Chartijos 47 straipsnį ir 49 straipsnio 1 dalį, pagal kuriuos reikalaujama, kad perdavimo procedūros pagal PBS būtų teisėtos, nuspėjamos ir suteiktų veiksmingą teisminę gynybą.

102. Galiausiai norėčiau pabrėžti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pareiškė esąs įsitikinęs, jog apeliantams, dėl kurių išduodančiosios valstybės teismas priėmė nutartis dėl turto arešto, buvo taikoma visa EŽTK 6 ir 13 straipsniuose garantuojama procesinė apsauga. Jų byla buvo nagrinėjama nepriklausomame ir nešališkame teisme, jiems buvo pranešta apie pareikštus kaltinimus, jie buvo informuoti apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą, jiems buvo teisiškai atstovaujama ir jie turėjo teisę pateikti apeliacinį skundą. Be to, apeliantai turėjo galimybę pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone išduodančiojoje valstybėje, nes galėjo apskųsti nuosprendį apeliacine tvarka. Vis dėlto iš bylos medžiagos matyti, kad apeliantai už nepagarbą teismui buvo nuteisti už akių. Ši aplinkybė gali būti svarbi, nes kyla atskiras klausimas dėl jų teisės dalyvauti procese ir gintis, tačiau tai dar turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Net jei ankstesnis procesas atitiko EŽTK 6 ir 13 straipsniuose numatytas garantijas, norint skirti bausmę už akių, reikia išnagrinėti, ar apeliantai iš tikrųjų buvo informuoti apie teismo posėdį ir ar po perdavimo išsaugojo teisę į bylos persvarstymą arba į lygiavertę teisių gynimo priemonę išduodančiojoje valstybėje.

103. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, laikausi nuomonės, kad PBS 604 straipsnio c punktas ir 625 straipsnio 2 dalis, siejami su Chartijos 6, 47 straipsniais ir 49 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinami taip: prašomo perduoti asmens, kuriam buvo skirta šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė už nepagarbą teismui, perdavimas, kai tokio perdavimo nebuvo prašoma siekiant įvykdyti šią bausmę, motyvuojant tuo, kad nepagarba teismui pagal išduodančiosios valstybės teisę kvalifikuojama kaip civilinės teisės pažeidimas, yra nesuderinamas su Sąjungos teise, jeigu, kaip teigia vykdančioji teisminė institucija, ši nepagarba teismui iš esmės yra baudžiamojo pobūdžio ir yra rimtų ir pagrįstų priežasčių manyti, kad po perdavimo būtų padarytas esminis arba procedūrinis specialiosios taisyklės pažeidimas, nes asmeniui būtų atimta laisvė pažeidžiant specialiosios taisyklės nuostatas arba asmuo negali remtis ta taisykle; prieš leisdama perduoti asmenį vykdančioji teisminė institucija privalo iš išduodančiosios valstybės gauti papildomų tinkamų garantijų, kad dėl šio pažeidimo nebus vykdomas asmens baudžiamasis persekiojamas, jis nebus nuteistas ar jam nebus atimta laisvė, nes priešingu atveju turi būti atsisakyta jį perduoti.

VI. Išvada

104. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) pateiktus prejudicinius klausimus:

Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 604 straipsnio c punktas ir 625 straipsnio 2 dalis, siejami su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6, 47 straipsniais ir 49 straipsnio 1 dalimi,

turi būti aiškinami taip, kad:

1. Specialioji taisyklė yra esminė vykdytina procesinė garantija, kurios pažeidimas ar galimas pažeidimas, vertinamas atsižvelgiant į savarankiškai apibrėžtą sąvoką „nusikalstama veika“, taip pat į teisinį kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę, nusikalstamos veikos pobūdį ir bausmės griežtumą, reiškia, kad vykdančioji teisminė institucija turi nustatyti perdavimo sąlygą, pagal kurią išduodančioji valstybė užtikrintų, kad nebus vykdomas perduoto asmens baudžiamasis persekiojimas, asmuo nebus nuteistas ir jam nebus atimta laisvė už kitas nusikalstamas veikas, t. y. ne tas nusikalstamas veikas, dėl kurių tas asmuo yra perduotas.

2. Prašomo perduoti asmens, kuriam buvo skirta šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė už nepagarbą teismui, perdavimas, kai tokio perdavimo nebuvo prašoma siekiant įvykdyti šią bausmę, motyvuojant tuo, kad nepagarba teismui pagal išduodančiosios valstybės teisę kvalifikuojama kaip civilinės teisės pažeidimas, yra nesuderinama su Sąjungos teise, jeigu, kaip teigia vykdančioji teisminė institucija, ši nepagarba teismui iš esmės yra baudžiamojo pobūdžio ir yra rimtų ir pagrįstų priežasčių manyti, kad po perdavimo būtų padarytas esminis arba procedūrinis specialiosios taisyklės pažeidimas, nes asmeniui būtų atimta laisvė pažeidžiant specialiosios taisyklės nuostatas; prieš leisdama perduoti asmenį vykdančioji teisminė institucija privalo iš išduodančiosios valstybės gauti papildomų tinkamų garantijų, kad dėl šio pažeidimo nebus vykdomas asmens baudžiamasis persekiojimas, jis nebus nuteistas ar jam nebus atimta laisvė, nes priešingu atveju turi būti atsisakyta jį perduoti.